

R.M. Qu.

42

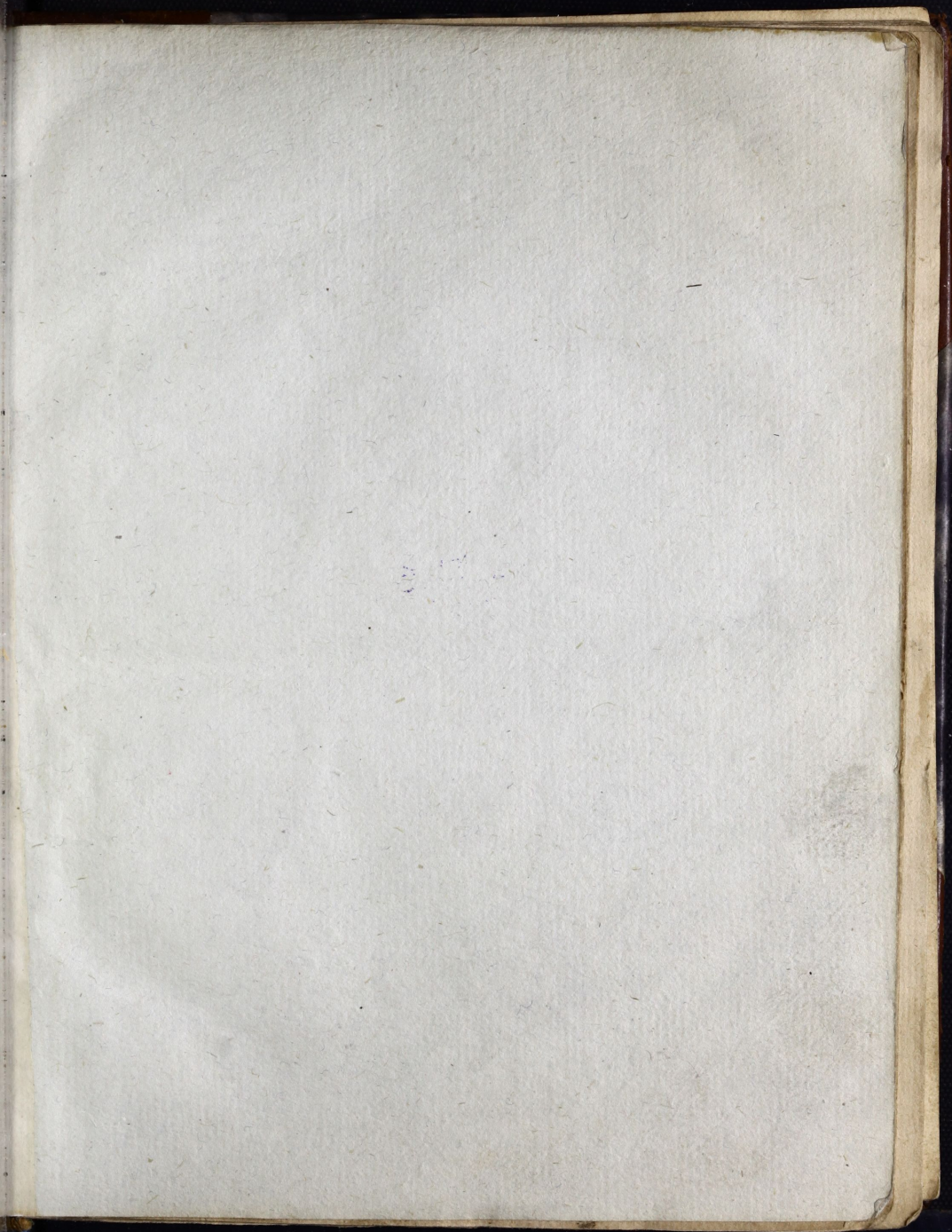
R.M.P. Qu.

42

~~Mlt. Tot.~~

Mlt. Total.

Sz. Davidnak huzadik

SOLTARANAK
RÖVID PRÆDICATIOK
SZERINT VALO MAGYARAZATTYA,
melyben mind az Istentfélő igaz jó Fe-
jedelmeknek, mind az keresztényen kö-
ségnek Tisztek megabrazoltatik
és elejekben adatik.

AZ Istennek diczőségere és az egyigyü biveknek
éppületekre.

Trattator és kü bozättator Az Felséges

BETHLEN GABORNAK

Magyar és Erdély Orbagnak Istentfélő kes

Johán *Levai*
keresztényen Fejedelmének fő
Prædicatora.

Melotai Nyilas Istvan által

CASSAN *Thomas V. deffler*

Anno 1689. 11 Junij.
FESTVS IANOS által. 1 6

17. 18.

412
Bibliot. Hung. San. Kov. 1620

501

Sz. Davidnak huzadik

SOLTARANA K
RÖV D PRÆDIATIONOK
SZERINT VALO MAGYARAZATTYA,
melyben mind az Istentfélő igaz jo Fe-
jedelmeknek, mind az keresztényen kö-
ségnek Tisstek meg abrazoltatik
és elejekben adatik.

*AZ Istennek diczőségere és az egyigyü biveknek
éppületekre.*

Trattator és kü bozättator Az Felseges

BETHLEN GABORNAK
Magyar és Erdély Orbagnak Istentfélő kes-
tegyén Fejedelmének fő
Johán Prædicatora. *Levai*
Melotai Nyilas Istvan által

CASSAN *Thomas V. defflor*

FESTVS IANOS által. 16

Anno 1689. 11 Junij.
17. 18.

42

Bibliot. Hung. Sancti. 1620

6

I. Timoth: 2. versu 1. & 2.

Adhortor primum omnium, ut fiant deprecationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones pro quibusvis hominibus: pro Regibus, & quibusvis in eminentia constitutis: ut tranquillam ac quietam vitam degamus. cum omni pietate & honestate.

Ergo

Djis non detrahes, & Principi populi tui non maledices. Exod: 22. versu. 28

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

SERENISSIMO AC
POTENTISSIMO

GABRIELI I.

DEI GRATIA PRINCIPI

Regnorum Hungariæ & Transylva-
niæ &c. Domino Suo
Clementissima,

SALVTEM IN CHRISTO.

SERENissime Princeps: Deos pedes
habere lanæos, Author est Cœlius Rhodiginus.
Vindicta enim divina lento pede incedit: ac ubi
advenit, tarditas culpæ, gravitate pœnæ compen-
satur. Hoc idem experti sunt hac tempestate sans
guinarij Iesuitæ, Satellites Antichristi. Annus enim
agitur nisi fallor, vigesimus nonus, excepto eo, quo memorabilis
illa & nunquam satis laudata insurrectio Boczkaiana contigerat,
quo Hungariam simul & Transylvaniam, colluvies illa Iesuitica
cum suis Antesignanis, Spiritualibus scilicet & vasallis secularibus,
mille modis vexare, & ad ultimam sui everfionem appropinquare,
callidis suis & nefandis technis unicè sategerant.

Quamvis autem & Deus misericors patienter eos expectas

(5)(2)

veris,

Antiq:
Lectio:
lib 6.
cap. 14.

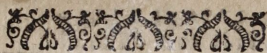
verit, & Natio Hugarica nimis certè plus eis indulserit: imò exem-
plum quoq; in eis tum menendo, tum in publicis Regnicolarum
conventibus protestando, tum deniq; nonnullos ad malos Corvos
ablegando singulariter statuerit: atamen hac expectatione & in-
dulgentia tantum abest, ut poenitentia ducti resipiscerent & ad sa-
niores redirent mentem, ut potius deposita omnè humanitate in ras-
biem & furorem fuerint conversi, multaq; nocentius quam antea
mordere ceperunt. Neglecto enim officio & seposito omni pudore
in viscera Hungariæ temerario & plane tyrannico ausu cepe-
rant sævire. Publicam enim pacem per suos vasallos identidem
turbaverant: Fœdera strictissimo juramento stabilita rupèrant:
Bella non necessaria moverant: miseram plebeculam prædæ hostia
bus exposuerant: Et per hoc Regno Hungariæ & Transylvaniæ
malum immedicabile accersiverant.

*Vide ca-
talogum
convitio-
rum Pe-
tri Paz-
man.*

Sed & inconscientiam hominum sæviebant. Religionem
enim Orthodoxam fœdissimis suis convicijs turpiter commaculave-
rant: atrocissimis blasphemijs nefarie conspurcaverant, & iniquis
traductionibus suspectam malignose reddiderant, quo non solum
plebeios homines à via veritatis abduxerant, sed etiam Magnates
quosdam dementaverant & ex poculo Meretricis illius magnæ, quæ
sedet super Babylonem inebriaverant: qui autem id degustare res-
cusabant eos, aut in exilium, privatos primum bonis omnibus ab-
igere: aut igne ferroq; tyrannice persequi: aut ex communicatione
anathemateq; ferre non desistebant. Et per hoc Ecclesia Evangelico-
rum vastabatur: jura divina & humana conculcabantur: articu-
lus de libero Religionis exercitio, diplomate Regio confirmatus,
violabatur.

Hæc omnia palam absq; omni pudore conniventibus pon-
tificijs Magnatibus designabantur, perpetrabanturque.

Clandestinè vero, in innocentes personas injustissimis criminis
nationibus, grassabantur: Hos criminè læsæ Majestatis iniquè insin-
mulando: Illos cum vicinis populis consilia contra Regiam Maj-
estatem,

festatem, publicam pacem & Regnum pontificium, inire agitariq; fraudulenter calumniabantur. Et per hoc Baronibus & Magnatibus: Item Nobilibus & officiarijs Evangelicis, nec non liberis Civitatibus manifestissimum interitum intendebant. Intendebant: Imo Transylvaniæ florentissimas Civitates, Oppida & Pagos populosissimas, predia ditissima, Magnates quosdam & florem Nobilitatis cum misera plebecula per hanc praticam Iesuiticam incineres redegerant, deleverant & hostibus prædæ exposuerant. Hinc factum, quod iniquitas, inquietudo & crudelitas hæc plus quam Neroniana, à Papa Sanctissimo scilicet per Iesuitas & Vasallos ejus præ exercitata omnes Evangelicorum Domos, Civitates, Aulas, Ecclesias, quin totum Regnum gemitibus miserabilibus, ejulationibus gravissimis & suspirijs inenarrabilibus usq; adeo impleverat, ut omnes omnium ordinum homines, tam summi quam infimi in lacrymas profundissimas demergebantur: veste lugubri amiciebantur, & capite inclinato mœrore intra se conficiebantur, tristitia debilitabantur.

At Deus Omnipotens Nationi nostræ tam insigniter oppressæ & quassatæ miseris, ad vindictam de hoc sanguinario & viperino putei infernalis fœtus, sumendam processit, & in quam foam nos præcipitare summo studio annitebantur, in eandem eos horribiliter dejecit, & remedium liberationis insperatum nobis administravit. Spiritum enim præcerum Hungarorum, non secus ac olim Zorobâbelis, Esdræ & Nehemiæ Dominus suscitavit & Zelo libertatis vindicandæ, non solum imbuit, sed etiam consilia salutaria suppediravit.

Cum enim viderent Gabrielem Bethlem tunc Principem Transylvaniæ Christianissimum & antiquitate generis, & majorum gloria florere: Virtutibus elucere: Judicij & consilij dexteritate pollere: Fide, constantia & magnitudine animi nemini cedere: Divitijs & opibus affluere: Elseq; impigrum, vigilantissimum, sobrium, temperantem: in inveniendis & capiendis consilij dextera

(r) (3)

rimum &

rimum: in perficiendis strenuum: Religionis Orthodoxæ defensor
forem & propugnatorem acerrimum: Expeditioni suscipiendæ ap-
tissimum: Dulcissimiq; sanguinis Hungarici amantissimum: Pa-
trem Patriæ: cum inquam hæc omnia in prætitulato Principe Ge-
nerosissimo certo conspicerent, ad eum, ceu unicum Gentis Hungaricæ
asylum confugerunt, auxilium imploraverunt: Vellet Patriæ
in rebus tam perditissimis & deploratissimis succurrere: Libertas-
tem avitam, sed nunc per Clerum pessundatam & prostratam vine-
dicare: Extricium Religionis Liberum, sed nunc per Clerum im-
pedicum pristino statui restituere: Nobilitatem & concives Regni,
contra iniquorum injurias defendere: Ecclesiam Evangelicorum à
Jugo Antichristi liberare: Laboranti veritati subvenire, pacem &
tranquillitatem Gentis roborare. Nisi enim maturè manus auxi-
liatrices eis porrigat, futurum esse, ut ipsi debilitatis & fructus eos-
ti Transylvaniæ præsentissimum immineat periculum, vorumq; il-
lud Jesuiticum, ne dixerim satanicum: Satius esse Hungariam à feris
& Bestijs inhabitari, quam, ut eam Evangelici incolant: Item, si om-
nium Calvinistarum una foret cervix, uno ictu percussuram, ut
è terra hac prorsus eliminentur, futurum inquit, ut brevi in per-
petuam Hungarorum ignominiam ex animi eorum sententia desis-
deratissimè adimpleatur. Quare posthabita omni cunctatione, &
remotis ex animo omnibus cogitationum impedimentis,
Nunc Deo, Ecclesiæ, & concivibus Regni servitium fidele prestare
dignetur, si fata ita tulerint, unâ cum ipsis, viriliter pro Aris & Fos-
eis decertando, occumbat potius, quàm ut perpetuò labem hanc Ecc-
lesiæ, Religioni & Hungaris ab Antichristianis aspersam ingentis
cum detrimento & dedecore sustinere cogantur.

Licet autem Princeps Generosissimus querelas eorum Lac-
rymabiles, & solennem hanc invitationem cum singulari obsecra-
tione conjunctam placidè pro innata sua clementia exaudiret: at-
tamen attonitus rei novitate & quasi raptus in animo, quod audis-
set Hungariam ob maleferratum Clerum & Vasallos ejus seculares
im tane

in tantam de venisse miseriarum voraginem, diu silentium tenuit, neq; prima fronte annuere visus est. Solet enim cunctari vir, qui rem magnam aggreditur. Occurrebant enim ei impedimenta & obstacula non levia, neq; contemnenda, quae concernebant partim Turcas confederatum, partim Gentes vicinas, partim vero inclyto Regni Hungariae statum qualemcunq;. Ac tandem post longam cunctationem, & consultationem gravissimam, Deo simul per Spiritum suum Sanctum cooperante, victus, rem paulatim aggredi statuit, voiscq; Regnicolarum obtemperandum esse duxit: ita tamen, ut prius omnes querelas, & omnia gravamina, quae a Magnatibus iustissimè praetendebantur, ab ovo ad pullum recognosceret, animumq; Magnatum exploraret: Num vindictae solum cupiditate abriperentur? Num privati commodi gratia tumultuarentur? Num deniq; sub implorandi auxilij specie, aliquid mali lateret? At cum nihil horum in eis deprehendisset, omnem Hungariae curam, cum bono Deo, in se derivari passus est, quo quasi in alium virum mutatus, Zelo vindicandae gloriae Dei ardere cepit, & totius inclyti Regni Hungariae miseriam, suam fecit: convitia Religionis orthodoxae aegreferens sibi imputavit. Libertatis oppressionem & omnia concidium gravamina in se recepit, non secus, ac David pugnaturus adversus Goliathum, Personam totius Israelis sustinuit, & omnia viri praepuciatu maledicta sibi imputavit, & vicit & Israelem liberavit.

Huc, huc convertite quae so animum, quotquot aequi boni; rerum deestimatorum estis, & una mecum perpendite Consiliorum & decretorum divinatorum altitudinem.

Transylvania in alia pace & abundantia rerum omnium tanta quiescit, quanta hominum memoriam fugiat: Princeps Senensisissimus facturam & damnaesus, quae ab anno nonagesimo primo, supra millesimum quingentesimum, ad annum decimum quartum supra millesimum sexcentissimum, fraude Iesuitica, per Walones & alias exterarum nationum Duce Georgio Basta, illata fuerant, reparare contendit: Intentus supra modum in hoc, ut cum Turca & vicinia

vicinis Gentibus foedera sanctè inita facta testaq; permâneant: pax ab omnibus colatur: Deinde, ut templa, Arces & castella rædificet, quod tanta cum admiratione omnium Deo laboribus & conatibus suis benedicente intra breve tempus perfecit, quanta vel cogitationem hominum fugiat. Interim cum strumenta excuteret & purgaret in tórculari cum Gedéone, idèst, officium Principe Generosissimo dignum diligenter faceret, Ecce Angelus Domini ex Hungaria, nihil tale cogitanti, apparet, qui ei, defensionem Ecclesiæ & liberationem populi sui mandat. Signò opus est in rebus tam arduis & perplexis, ut Gedeoni, ad fidem confirmandam: Duplex offertur. Primum Fax illa cœlestis in modũ vexilli inter plagam Orientale & Meridionalem apparens, qua insurrectio cum favore divino conjuncta & apparatus bellicus significabatur & offerebatur. Secundum ingens cometes, quo vindicta per hunc nostrum Gedeonem, de Clero maleferiato & antesignanis ejus sumenda denunciabatur.

Obmutescite oses veritatis: Silete maledici claudite ora obtrectatores & Principem Serenissimum iniquis vestris suggillationibus gravare desinite. Non enim regnandi libidine, non vanæ gloriæ captandæ gratia, non auri argentiq; insatiabili siti non deniq; odio Religionis aut alienus exteræ nationis, quamvis indefinenter à quibusdam Lacefferetur & provocaretur hanc expeditionem in Hungariam suscepit, sed divinitus excitatus & à Regnicolis vocatus eam adornavit.

Hinc factum, ut à Magnatibus & Nobilibus quin ab unis versis ordinibus non solum honorificè excipitur, sed etiam Princeps & caput Regni unanimi voto & consensu Regnicolarum in superiori parte Hungariæ existentium in congregatione Cassoviæ celebrata salatur, & totius Hungariæ gubernatio cum plenaria potestate ei committitur, qua in se, post multam honestam & Principe pio dignam excusationem, devoluta, quam feliciter rem administraverit, & consensus ille, quo à Baronibus, Magnatibus & Nobilibus universis eis & ultra Danubium habitantibus exceptus est, & pugna

pugna ad Pisonium, & ad Danubium, ac Annem Morava feliciter
& memorabili cum triumpho peracta, luculenter ostendit: Id est,
ut verbo dicam: Duce & Authore vobis opus fuit.

Sapienti igitur & prudenti consilio ab universis statibus &
ordinibus incliti Regni Hungariæ factum, quod ex sanguine pro-
prio natus, Dominus naturalis Gabriel I. in remunerationem mo-
deratæ expeditionis Princeps & caput Regni Hungariæ sit salutat, &
& administratio totius Regni cum plenaria & absoluta potestate eis-
dem sit commissæ.

Nisi enim funestissimis machinationibus Antichristi & sa-
tellicum ejus hoc modo a vobis obviam itum fuisset, per Deum
Omnipotentem sanctè coram mundo pronuncio, assero, affirmo &
denuncio, vos unà cum professione Evangelica, libertatibus, im-
munitatibus & bonis omnibus, brevi eos non solum turbatores ex-
perturos fuisse, sed hostes infensissimos & eversores immanissimos:
quales non ita pridem Transylvania, in exemplum ad omnem pos-
sibilitatem immortaliter transmittendum miserimè sensit & vidit.
Non enim quiescit, neq; quiescere potest Antichristus ille, donec Do-
minus cum Spiritu oris sui juxta prædictionem Apostoli conficiat.

Evigila, evigila Hungaria, induere fortitudinè tua: indues
re vestimentis gloriæ tuæ: quia non adjiciet ultra, ut pertranscat per
te Babylonum iste Spiritus & immundus Clerus. Excure te de pul-
vere, surge, sede o sponsa Christi: Solve te à vinculis colli tui & in
libertate hac avita, in quam ex jugo Antichristi, a thore & vindia
ce Gedeone nostro es translata: Deum time, principem honora. Nisi
si enim Deum, qui tui misertus est, & ex omnibus tribulationibus
tuis te eripuit, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua timueris:
Deinde, nisi Principem ex proprio sanguine natum obedientia, tri-
buto & debito servitio honoraveris, certo tibi persuasum habeas, te
in eandem demersuram calamitatem, quam nunc Deus optimus ele-
menter à cervice tua in caput inimicorū tuorū devolvit, atq; cōjecit.

Esa. 50.

At O, o consiliorum varietatem imo animorum à se mutuo
dissis-

Nota be-
ne:

)(:)(

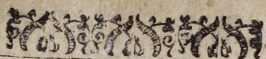

disidentiam inquietudinem! o detestandam odij oculi vanitas
tem! o insatiabilem privati comitodi cupidinem! Serpens caput
unum & caudas multas habens, facile quævis pericula evitat: ac ca-
pita multa & unam caudam habens citò perit. Quia quot capita, tot
sensus. Vereor & quidem vehementer, ne vobis id, quod hac Apo-
logiâ intenditur, eveniat.

Sed his omisis, ad te sermonem meum Princeps Serenissis-
ime, humiliter converto.

Cum hîc Albæ Juliz, Mense Augusto Anni præteriti, sos-
lennem Aulæ Serenissimæ celsitudinis, vestræ Augustissimæ appas-
ratum, quo se armis, comitatibus, & id genus alijs ad expeditio-
nem necessarijs rebus sedulo instrueret: quin ipsos quoq; Regni-
colas eidem apparatui strenuè uacare: milites discurrere, & omnium
ordinum homines commoveri viderem, cœpi intra me diligenter
cogitare, quid sibi nimius iste apparatus velleret? Non enim mihi
prædicta, nisi à posteriore, nota erant. At cum tenui admodum
conjectura deprehendissem, velle Serenissimam celsitudinem ves-
tram expeditionem in Hungariam suscipere, venit in mentem, in
hi quoq; cum Diogene, sacrum dolium in tanto strepitu armorum
vertendum esse, & aliquo modo pro ratione officij mei hanc expe-
ditionem adjuvare atq; promovere. Verum dum hoc pacto inter
sacrum & saxum hæreo, en, offertur mihi psalmus vigesimus, sub
nomine Serenissimæ celsitudinis vestræ Hungaricis Rithmis ele-
ganter, & mira cum suavitate conscriptus, inspiciendus, & cum textu
Biblico conferendus, quod dum sedulo facio, deprehendi perinde
mecum à Serenissima celsitudine vestra agi, ac à Rege Davide os-
sim cum Magistro Symphoniz. Hic enim cum bellum contra Sy-
ros hostes populi Dei immanissimos pararet, hunc psalmum ex in-
spiratione divina composuit & Cantori, ut in cœtu fidelium caner-
etur, & Rex cum exercitu suo Deo commendatus, adjuvetur tradidit.

Quocirca ego quoq; eundem psalmum, ex intimatione qua
à Serenissimæ celsitudinis vestræ, mihi in pari prorsus negotio res-
solvens

solvendum in Ecclesia assumpsit, & populariter ad caput Auditorum meorum enarravi. Primum, ut inde unâ cum auditoribus ardentiores pro fœlicis Serenissimæ celsitudinis vestræ & totius exercitus successu preces conciperem. Deinde ut fidelitatem meam erga Serenissimam Celsitudinem vestram, etiam in absentia, coram Deo & Ecclesia testatam facerem. Deniq; ut gratitudinem meam tibi, o Princeps Clementissime, sincerè pro tot tantisq; beneficijs in Ecclesiam, Ministros Evangelicos, sed præcipuè in me immerentem, colatis declararem. Accipe igitur Princeps Serenissime servunculi tui fidelissimi munusculum, tum ob id, quod olim à Rege sanctissimo Davide Ecclesiæ consecratum, nunc Serenissimæ Celsitudinis vestræ nomini dicatur & offertur, tum quod Ideam boni Principis contineat.

At tu Iehova Deus, ejus res, ejus gloria hęc propriè agitur, serva hunc Principem nostrum quam divissimè incolus mem: Rege cum tuo Spiritu æterno: protege eum contra infidias inimicorum suorum: & omni benedictionum genere eum mulatissimè ornare digneris, per, & propter Filium tuum unigenitum, Dominum nostrum Iesum Christum, Amen, Amen,
Inscrutum Amen,

Alba Julia, die 4. Febr: Anno Domini. 1620.

Serenissimæ Celsitudinis vestræ Servus
humillimus,

Stephanus Nyilas Melotanus.

SZENT

SZENT DAVIDNAK HVSZADIK
Soltaranak Magyar versekre valo
forditasa.

Nota: Ier emlekezzünk keresztýén népek &c.

I. Tim 2.
v. 1. 2 3

Yakorta valo buzgo könyörgést kivan
az Isten jó Fejedelmekért : Egyhazi
népért vitézlő rendért : jambor Birá-
kért es minden tíftekért.

Versu 1.
Psal. 20.

Az David Kiraly Isten lelkének bent illéséből regen
ezt meghatta : Az mint Huszadik Soltara tar-
tya, Anyaszentegyház hogy így ávát nyujcsa.
Bocsassa Menyből az nagy Vr Isten ő segítségét mi
Fejedelmünkre, haborusági napján érette, se-
rény vigyázást tégyen Isten neve.

Versu 2.

Rémüllyenek meg ő ellenfégi térjen fejekre álnok
practikai, es győzedelmet raytok vchetni, lá-
cob Istene engedgye meg birni.

Versu 3.

Isten Sionból o'talmazza megh, nagy segítséget
bentséges helyéből, küldgye le hozzá az ma-
gos menyből, es vegie körnjül kegyelésekiből.

Emle-

Emlekezzék megh áldozatirol Isten házában bent *Versu 4.*
Solgálatyárol, Tísbéletiről, Imátságírol, Isten
nevében töt fogadásirol.

Lálszad Vr Isten az ő bivenek jo kívánfágát es azt vi- *Versu 5.*
gyed végben, minden tanácsát tellyesics ép-
pen. igyekezetit viseld áldott helyben.

Bátorkodhásék Anyaß, egyház Fejedelmünknek *Versu 6.*
ßabadításában, f-az Vr Istennek áldot nevé-
ben, gyözedelmének örülhessen batran.

Es tellyesicsed minden kérésit adgyad meg néki bi-
ve kívánfágát, nereycz el tölle ß. áldomásíd,
közölyed véllé böfeges jovaid.

Tapasztalhásuk nyilván Vr Isten, hogy meg tartot- *Versu 7.*
tad az te Királyodat, és megh halgattad te ké-
rettedet job karod által oltalmaztad ötet.

Lám az kik biznak sok ßekerekbé, erőslovakban bá- *Versu 8.*
mos seregekben, meg hanyotlanak es mind
el esnek ßégeya vallással környül vétettetnek.

Ellenben penig valakik hitből, megh emlekeznek *Versu 9.*
Iacob Istenéről, talpokra álván dialmasok bá-
torfagosok f mozdulhatatlanok.

Nékünk-is Vram meg tartasodban tégy réßt fejen- *Versu 10.*
ként ß. áldomásodban, Le ki és testi ajándé-
kodban, békeségednek allando lovában.

Felellyen nekünk Menyből ſ. Fiad bollyon örömet
fel kent ſ. Királyod , mondgya meg nekünk :
Im hol meg tartod , minden igyedben erős
bőssu állod.

Ellenségedet meg ségyenitem, raytok bőssudat é-
retted ki töltöm, tenéked penig örökre adom
meg tartásodra kezemet ki nyuytom.

Csak néz én ream igaz igyedben , huy segítségre
meg borulásodban: Bizony meg mentlek nagy
kegyelmemben fel öltöztetlek irgalmassá-
gomban.

Igiretemet raytad bé töltöm, az bünt az halált rol-
lad elforditom, ártatlansagom reád ruházom
ſ. Atyám elöt dolgodat forgatom.

Tántorgania hitben nem hadlak, háboruidban ké-
zemben hordozlak, minden dolgodbá téged
meg á' dlak, hőssu élettél es meg koronázlak.

Dicsőőség néked Atya Vr lsten , tisztesség néked ál-
dot Fiù lsten, dicsiret néked ſ: Lélek lsten , ſ.
Háromsagban tiszteltesse, Amen.

AZ HVZADIK PSALMVSNAK

Táblája.

XIII

1. Czellyat téski fel az Anyaszentegyház, mivel
akárja segiteni David kiralt könyörgésevel,
melynek formáját David írja meg versu 1.

1. Könyörg az nép Da-
vid Kiralgeret, melyken

2. Mit kívánnyon
könyörgéseben.

1. Halgasson meg tögedet az Vv
Isten. Oka. Mert haborusagob
nak napja vagyon.

2. Tegyen győzedelmesse: oka:
Mert az Istennek neve: Iacob
Istene vers 2.

3. küldgyön segítseget.

4. Oltalmazzon megh. Oka.
Mert sentseges helye sion. v. 3

5. Em'kezzekek meg Isteni tíf-
teletéről. vers. 4.

6. Szivednek kívansága serint
cselekedgyek veled. &c. v. 5.

Kései

3. Végér jelenti
meg kívanságának

1. Hogy örülhesünk az ha-
bade házban.

2. Hogy Zázlot emelhesünk

3. Bé summallya kéreset. v. 6.

1. Meg mutatják
hogy Istenben meg
nyugoitanak az
meg halgatas felöl.

1. Meg tartotta az Vv az ő Kir:

2. Meg halgatta az az ő sentse-
get eghéből.

3. Meg tartotta job kezével. v. 7

2. Az Anyas. egyház hála-
dással örvendez könyörge-
senek megh halgattatá-
sáért.

2. Ellenben verék
magokat az hitöt-
lenekel.

1. Az hitötleneknek bizodal-
moknak kimeneteléről.

2. Az hiveneknek bizadalmokak
jo végéről. vers. 8. 9.

3. Bé summallya könyörgéset az Anyaszentegyház
versu 20.

AS HEARD BY JAMES W. BURNS

Table

[The page contains several columns of text, which is almost entirely illegible due to severe water damage and fading. The text appears to be organized into a table or list format, with some faint words and numbers visible through the paper.]

AZ DAVID HVZADIK

SOLTARANAK

MAGYARAZATTYA PRÆDI-
catiok ſerént.

ELSŐ PRÆDICATIO.

VALAMI az Várasnak kö fala az olta-
lomra ; azon az Anyaſentegy haznak
könyörgefe az megh maradásra. Mert
az miképpen az Várasnak kö-fala, őrizi
az lakolokat az ellenségeknek bé ütésektől: az ké-
pen az könyörgés az emberi tarsafagot az Iſtennek
eméztő haragjátul. Meg tetzik ennek igaffaga az
Iſtennek mondásabol, Eze: 22. v. 30. keresék köz-
zülök valakit, ki az ſerént megh eppitenè es állaná,
az törésen en előmben az földén, hogy el ne puſti-
tanám azt, de ſenkit nem találék. Ennekokaért ki

A

on-

öntöm reájok az en haragomat, es meg eméstem
 őket az en haragomnak tűzével. Mely Isten mon-
 dáfabol meg tetzik, hogy ha az Vr Isten valakit, bá-
 tor csak egy embert talált volna olyyat, ki az megh
 haragut Isten, es az bűnös nép közöt, közben veret-
 te volna magát, mint Abraham az Sodomabéliek-
 ért, Moses egynéhanbor az népért, sok es buzgo
 könyörgeseket töt volna, az Vr Isten az ő haragja-
 nak tűzét ki nem öntötte volna az földre, es az né-
 pet meg nem eméltette volna. De egyetlen eg-
 gyet sem talált sem papok közzül, kikről kivaltkep-
 pen vagyon Ezechielnel ho, sem kösség közzül:
 Azert ki öntötte haragyat.

Valami tehát az várasnak kö-fala az oltalom-
 ra, azon az igaz Isten felő embernek könyörgése az
 meg maradáfra: melyből ezt hozom ki: Hogy ha
 egy igaz Isten felő ember az ő könyörgesével az em-
 beri tarsafagot az Istennek haragja ellen meg oltal-
 mazhattya, hogy az Isten haragjának tüze rea ne o-
 mollyon, az Istennek elébbi tanobizonsag-tétele
 berint: tehat menyivel inkab valamely viragozo
kerebtyéni gyülekezet f-Anyasentegyhaz egy em-
bert, meg tarthat, megh oltalmazhat es könyörgé-
sevel

*milyajan alhand
 a haragot, kik fel
 nyusit az Isten bala
 o muntala, de ma
 conploum kiu ma
 . Hogy alhand wa
 nit az barta Cina
 magy duralat az bar
 jokat oltala wa
 k kiu maradaat.
 si flosu finta qaz flos
 azj- barmat valo
 s, az Szentek fonyg
 a könyörgot, barmat
 u elnele olt. Esok
 mondom Isten ki
 a haragot, az qui
 le az a vofl oltu
 11. 76*

fevel ugyan bè fedezhœ, hog az Isten haragja hozzá ne férjen. Hogy Isten néki meg kegyelmezzen, oltalmaban vegye s-megh tarcsa.

Mint hogy peniglen minden Tisztviselőknek, de kivaltkeppen az Fejedelmeknek es kiralyoknak állapotok igen felelmes, azért, hogy ha az ő nagy samadando tisztokban az emberi erötelensegh es gyarlosagh miat, avagy el nem járnak, az mellyért Istennek haragya gerjed fejekre: avagy ha el járnak az embereket bantják meg, es ezért ezer az ő irigyek, kik titkon nyilván artalmara igyekeznek; annakokaért semmi rendért olyan bűntelen valo buzgo könyörgés nem kívantatik mint az jo Fejedelmekért. Az sœnt David kiraly vötte vala ezt eœben az maga állapotából. Annakokaért ugy mint s. Kiraly es Propheta, az ő idejébéli Anyasœntegyháznak irá ez Husadik Soltart eleiben, es adá az ének-lő Mesternek kezében, hogy bűntelen az templomban el éneklenek, es az kiralt Isten elöt könyörgésekkel segítenék: mely husadik Soltarnak magyarázattában hog job modgyával forgolodhasunk imez harom dolgot kel elsőben meg forgatnunk.

Elsőör Micsoda alkotmatossággal írta meg sœnt David ezt az Soltart: **B 2** Másoda

4°

MÁSODSZOR: *Su...* mi legyen.

HARMADSZOR: Hány részei legyenek ez dicsiretnek.

I. Alkalmatossága ez dicsiretnek szerzésének.

OLvassuk 2. Sam. 10. 1. Chron: 19. hogy mi-
kor David az meg holt Ammon Kiraly fiahoz Ha-
monhoz küldöt volna követeket vigasztalni az At-
tya halálaert: akkoron az balgatag Iffiü, mert az
Iffiüsagh, bolondsag, sötetseg mindent jóvá hágy,
az David követinek kakalokat nagy gyalazattyoka-
ra félben el metélteté: Mert gyakorta az ioért go-
nosssal fizetnek az emberek: mézért mérget, es
ugy bocsata félben metelt szakállal viszsza David-
hoz. David ezen meghbtüsván, el küldé Ioabot
ellenek, ki igen meg veré az ellenséget. De annak-
utanna fel gyülekezének David ellen az Syrusok
oly nagy erővel es hatalommal, hogy nem olva-
sunk hogy valaha sámosb nép gyülekezet volna az
Izrael ellen, kiket ismét meg vert vala David kiraly,
es het sáz sékereket negyven ezer gyalogat vaga le:
sáladanak el azert nyolcz ezeren, az mint sékerek-
ről es lovakról vagon emlekezet az 18. versben:
Mikor azert David kiraly ezek ellen késülne, itilik
az iras magyarazo Doctörök, hogy akkor irta vol-
na

Szakall

melki 100

na

PRÆDICATIO.

na ez Soltart, hogy énekelnek az templomban es egyzerf. mind ötet könyörgésekkel segitenek.

De ha finte akkor írta is, elég hogy az mely mindent tudo Isten lelkének illeséből szolot David, 2. Sam. 23. az meššeb nézet, es ugy igazgatta Davidnak elméjét ez dicsiretben, az mint az többiben is hogy minden időre az Anyafentegyházban illendőkeppen tartoznek es helye lenne: Hogy az mellyek az elöt meg irattattanak szolgálna az mi tanoságunkra s. Pal Apostolnak tanobizonság-tétele szerint Rom. 15. vers. 4. Mert az mikeppen David abban az ő ellenségi ellen valo kéšťületiben, könyörgesen indította el dolgot, es eghekből nyerte ki legh előőr is az segítségét s-ugy fogor oštan Isten hírével az ő dolgaihoz az keppen akarta az Istennek szent lelke, hogy példa légyen minden embereknek jövendőre. Ezokáert minckelötte tovabmennekjer ta nollyuk meg ebből.

TANVSAG.

MIVEL kellyen minden embereknek, akar minémű nagy es kicsin dolognak el kezdéshez kéűlniek? Nem egyebbel, hanem töredelmes szóból szarmazot buzgo könyörgessel. Miért? Mert valaki

Dica Rescriptum Az imort illato ayt-
Virtus, haq; alarminem mag; kiffen szol-
gai haq; töredelm; szoból sz armazot buz-
go könyörgessel. Az Isten szent le-

ajtatatos bűntelen való imádságával az ő elinditandó dolgaira áldást, segítséget es oltalmat nyerhet, lehetetlen dolog, hogy annak utát valaki meg gátolhassa, igyekezetit elfordithassa, es dolgait előmeneteliben meg bánthassa. Ellenben penig: valaki könnyörgese által az egekből az áldást es a segítséget ki nem nyerheti Istentől, az ő elinditandó dolgaira, soha oly bölcsen, ékesen, es okoson dolgaihoz nem kezdhet, hogy abban boldogul elő mehessen, sőt ha elő mehet is egy kevéssé, hogy méské viheffe: az mélyért latod: Minden embereknek töredelmes sibiől sármazot könnyörgese által kel keűlni minden el inditandó dolgaihoz.

Kettőt bizonitsunk tehat meg. Először hogy az ki buzgo imádságával kezd dolgaihoz az mehet elő abban boldogul. Ezt állattya ő maga idvezitők Matth. 6. vers. 33. keressétek elsőben az Istennek orságát, es annak igasságát, az utan ezek meg adattatnak ti-néktek. Mellyel azt jelenti, hogy így mehet végben az mi elinditandó dolgunk, es úgy leszen áldot s-gyümölcsös, ha az Istennek orságát es annak igasságát elsőben sörghalmatoson keressük. Hogyhogy keresheted penig külömben az

Isten-

Istennek orszagát es annak igazságát, hanem csak ő
 tišteletti által, kinek feje az könyörgés. Valaki azért
 el inditádo dolgaiban boldogul elő akar menni
 elsőben buzgo könyörgéseket tegyen, sőt Peteris
 hozzáhozhoz 1. Bu: 5. vers. 7. s. David szóával
 psal. 55. vers. 23. minden ti szorgalmatoslagitokat
 vessétek az Vrra: Mert ő néki gondgya vagyont
 reátok. Hogy hogy vetheted penig az Vr-istenre
 az te terhes gondaidat, hanem hogy buzgo kö-
 nyörgesed által önczed az ő sőt kebelében, had őt
 es ő őstán gondot visel te rollad, cselekketteé ezt
 valaha valaki: Az fok közzül légyen az Iudit aš-
 sony példája: Gyenge erőtelen ašsöny ő, amaz ré-
 gi latot hallot, véren folt vitez Hadnagyot Holofer-
 nest kellene el oltani, hogy Taborostol sęgyent
 vallana s- az Isten népe szabadulna. Gyázban öltö-
 zödik, hamuat hint fejére: nagy sirással valo kö-
 nyörgéseket tében: az után az dologhoz foga: ám
 világ csudajára az gyenge erőtelen Ašsöny fejét vé-
 vé Holofernesnek. Iudit: 9. es 13. Ihol azért az ta-
 nusagnak igazsága. Mivel kellene minden ember-
 nek az ő el inditádo dolgaihoz fogni, buzgo kö-
 nyörgessel. Ambrus Doctor azt bizonyította: Tunc

pro-

profectus adest, si quod agendum est, cum Dei voluntate agatur.
 Az az: Akkor vagyon az előmenetel, ha az mit kel cselekedni, Isten akarattyaival lében. Vgy lében penig Isten akarattyaival, hogyha buzgo könyörgésed által Istennek hirré tébed esáldást nyers rea.

Masodszor azt kel meg bizonyitanom, hogy valaki buzgo könyörgése által nem fog dolgaihoz, soha abban boldogul elő nem mehet. Hogy ezt penig mebbe ne terjessem elég légyen az egy külső Historia. Sophodes írja in Ajacè: Mikor amaz hires neves vitéz Ajax Troja alá kékülne az hadban, azt monda néki az edes Attya: Fili mi virtute velis vincere sed auxiliante Deo. Az az: Edes fiam erőd légyen bátor az győzedelemhez, de Isten segítségével fogyahoz. Ajax fel fuvalkodvan monda: Auxiliante Deo etiam ignavi virtute solent, Ego vero vel absq; auxilio divino confidam me istam attracturum esse gloriam.
 Az az: Az Isten segítségével még az henye emberek is győzedelmet szoktanak venni. En penigh bizom, hogy Isten segítséghe nélkül is megh nyerem ezt az győzedelmet. Mint lön dolga: Az hadban mene ot meg bolondula es az ellen

betond

ellenfegh helyet az barmokat vagyá vala. Láddé,
 hogy ha az Attya tanácsa berint Isten hirivel buzgo
 könyörgéssel kezd vala dolgaihoz elő mehet vala:
 de hogy az Istent hatra veté, im mely nagy begyent
 valla. Igaz tehat, hogy valaki el inditandó dolgait
 könyörgésen nem kezdi el, soha berencsésen dol-
 gaiban elő nem mehet, de ha egy kevesse elő mehet-
 is, begyent vall mint Ajax. *Omnium Magnarum
 rerum & Principia Rómani Exorsí à Dijs sunt, &
 finem cum statuerunt, Livius.*

H A Z N A

I tületet tutz ebböltenni mind az tennen magad
 dolgainak s mind egyebeknek dolghainak vé-
 géről: bizhatolé hozzá avagy nem? Bizhatol ha I-
 stennek könyörgesed által hurrétötted: Istent az jo
 akaratra haytottad: dolgodra az áldást könyörgé-
 seddel ki nyerted. Ha pedig parast modon, no be-
 lé Balas Lovat ad Isten, fogtal dolgodhoz, ott fá-
 kad markodban, az holot leginkab kivantatnek à
 segítség. Szent Vr. Isten mit remélhetünk tehat a-
 zok felöl az kik éktelen fitkokkal indittyak el dol-
 gokat? Az ö teremptőjüket az ki Lélek, semtöl
 sembe fidalmazák az loncsosával. Vagy penigh

B

mint

Balas

Balas

mint az ördögh kötötte Rokokak kedvetlenek irgalmatlanok &c.

Intettetünk innen hogy legyen Isten hirével &c. Teucro Duce & Aruspice Teucro : Mi mongyuk : Christo ducè & Aruspice Christo. Lám mikor az begeny rabotás ember dolgához kezd. Nofza Isten hirivel, segics Vr Isten.

S V M M A

EZ dicsiretben könyörög az Istennek nepe az ő kirallyaért es azzal egyyüt minden tist-vifelőkért, hogy tudni illik az Vr Isten ő néki minden Istenes dolgaiban adgyon boldog előmenetelt, oltalmazza es minden ellenségit begyenicse megh: Melynek az Anyaszentegyhaz örülhessen, es annak gyűzedelme alat batorkodhassék.

III. RÉSZEI.

Két részei vādnak ez dicsiretnek.

Mert az első részében foglaltatik bé az Dávid Kiralyért valo könyörges, melyben rendel előszámlaltatik, mit kivannyanak az Dávidnak, es mi végre, à versu 1. ad 6.

Második részében örvendez nagy háládással az nép azon hogy az Vr Isten az ő könyörgéset meg halgatta, es ugj végezi el dicsiretit.

Versu

Vers. 1. ad Triumphandum Psalmus David is. Ez első vers mutatya meg azt, hogy ő maga David Kiraly irta legyen ez psalmust. Mert ő nem csak Kiralyi tisztet viselt: hanem Prophetai tisztet is. Annakokáért az népnek könyörgésnek modgyat es formáját adott eleiben, mint, hogy hogy könyörögjének.

T A N V S A G.

Micsoda volna egy fő tisztet az Fejedelmeknek, Mugy mint kiket képében földi Istenek gyanant hagyot az Vr Isten? Nem egyeb, hanem hogy az Isteni tiszteletnek ki bõlgaltatásában az nép elõte mennyen, lo pelda, Tükör légyen. Miért? Mert ha igaz ez: Regis ad exemplum totus componitur orbis, hogy az minémü az kiraly olyan az orsagh, Tehat ez-is igaz, hogy ha az Fejedelem Isten felõ. Isten tisztelõ, kegyes eletü, az orsagh is olyan: az mellyért mindenekben, de kivaltkeppen az Isteni tiszteletben fenleni kell. David menyi ezer embernek parancsol, menyi az õ bõrgalmatossaga, az orsagh népetõl valo bantasa, megis azt mondgya psal. 119. Septies in die laudem dixi tibi. Iosu. 1. Non recedat volumen legis ab ore tuo, sed meditata be- tis in eo die ac nocte &c.

Oratio

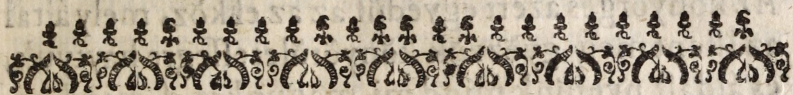
AZ Alphonfus Kiraly pelda, ki mindenkor e-
lőtte hordoztatta vala az Isten Bibliáját, es az ki-
ralyi palczát kire ez vala írva. Pro lege & pro gre-
ge. Az törvényért es az Nyayért, ez tizenégyber ol-
vasta vala által az Bibliat. De Vr-Isten mit hordoz-
nak vellek az mi Vraink? (tiztelesség az ki nem ol-
lyan) az Biblia helyet Laistromot, az kiralyi pal-
cza helyet bolondot &c. Noza állyon elő valaki
irjon illyen könyörgésnek formáját az nép eleiben.
Istennek bent Lelkenek meg vilagosítása kellene a-
hoz, kiben rébek nincsen. &c.

H A Z N A.

MEGH tudhatod innen honnan legyen eredeti
eggyűnne az Isteni tiszteletben valo tunyasagnak
es restsegnek minden rendek között; az felső rend-
nek tunyaságából. Mert az mit azoktól latnak e-
gyebek azt követik. Bizony nem kicsin hamadás
egyebeknek kart tenni. Kicsoda az, az ki azt mon-
daná: venite ascendamus ad montem Domini &
ad Domum Dei iacob & docebit nos vias suas?
Esa. 2. kicsoda szájából hallád? Quemadmodum
desiderat Cervus ad fontes aquarum, ira desiderat
anima mea ad te DEVS. Sitivit anima mea ad te
fon-

fontem vivum. Pſal. 41. Megh hült ez az embe-
rekben &c.

Intettetnek tehát innen minden rendek az ő
tiztekre hogy tudofok legyenek az Iſteni tudo-
mányban, ne csak az Papnak ſayával egyenek &c.
Io. 5. vigasztaltnak azok az kik ezekben tudofok.

M A S O D I K PRÆDICATIO.

Verſ: 1. Pſal: xx.

AZT MONDgya vala regenten amaz
bölcſ Homerus az ő idejébéli embe-
reknek: könyörögjete az Iſtennek:
Mert minden emberek ſükölködnek
Iſtennélkül. Mely mondaſaban az bölcſ ember. 1.
Okat mondgya meg annak miből indittaſſanak az
emberek az Iſtennek valo könyörgéſre? Mert ſü-
kölködnek Iſtennélkül, hogy penig minden embe-
rek ſükölködgyenek Iſtennélkül Chriſtus az min-

B 3

den

den napi imatságban adgya előnkben, holott még az Czaſaroknak, Kiralyoknak, Fejedelmeknek, es minden Dus gazdagoknak kel kérniek meg csak az mindennapi kenyeret is. Hát minden emberfűkölködik Iſtennélkül. 2. Mivel vehetni ennek az fűkſegnek eleit megh mondgya: könyörögjete. Az könyörgés azért egyedül az az eſköz, mely által az Iſtent meg gyözzük könyörületeflegre haytyuk, es áldaft nyerünk mind mi magunkra, s mind penighlen minden egyeb renden lévő emberekre. Vgyan is mivel ſegitheted te azt az partrol az kit latz az Tengeri haboruban el merülni be hanyatatni, hanem csak könyörgéſeddel? Lattyá vala ezt az David. Annakokaért ő is könyörgéſnek formáját írta es adá ki az Eccleſiában hogy az által ötce az ő haboruſaginak napján azzal ſegitenek az hivek. Micsoda alkotmatofſſaggal írta legyen megh értettük. Répété.

S V M M A.

MIVel hogy penig David Király Iſten Lelkének illeſéből, ugy attá ki ezt az dicsiretet, hogy minden időben példa es Tűkör lenne arra, hogy az emberi tarſaſágban, de kivaltskep-
pen

pen az Ecclesiákban bűntelen való könyörgések legyenek az Kiralyokért, Fejedelmekért, es minden tífteviselekért. Annakokaért jer ez rövid fertaly orácskában lássuk.

Micsoda okok kényszeritesenek minket arra hogy mi itt az Ecclesiában minden felső, közep, es also renden lévő tíftekért könyörögjünk? Fundamentoma ennek az első versben vagyom. Mert Láddé David kiyannya, hogy az nép ő érette esedezék az Istennek, az mellyért ugyan könyörgésnek formáját is ír elejekben, mely szerint imátkozanak ő érette: Annakokaért.

Micsoda okok kényszeritenek minket arra hogy minden tíftekért, de kivalképpen az Fejedelmekért könyörögjünk? Ier igazicsuk el.

I. Oka az Istennek parancsolattya. Mert meghatta s parancsolta Isten, hog az mi gondviselönként könyörögjünk, mely Isten parancsolattyat sent Pal ugyan egy csomóban békötötte. 1. Tim. 2. Intlek azért mindeneknek elötte, hogy legyenek könyörgések, kérések, imátságok es háladások minden emberekért az Kiralyokért, es minden méltóságban helyheftettekért hogy csendes es békeses

ges életet élhessünk, minden Isteni felelemmel és tisztességgel.

Ez az Isten parancsolattya cui non obedire manifestus & irremissibilis interitus est. Kinek nem engedni, meg bocsathatatlan nyilvan valo veszedelem azt mondgya Ignatius. D.

Jeremias Propheta inti az Babylioniai rabságban lévőket hogy az Babylioniaiaknak meg marafokert könyörögjenek, quia in pace illius erit pax vobis. Mert azoknak békeségekben lében nekik meg maradások Jerem. 29. vers. 7. ha azért megh az pogan Fejedelmekért, annak varosiert-is, kénberittetnek az Sidok könyörögni; Hát menivel inkább az keresztényen tisztviselőkért? Ez az Isten parancsolati köziben valo, mellyet ha fogadunk áldottak lébünk, mert emittet Deus benedictionem suam super omnia opera manuum tuarum Deut. 28. vers. 8.

Jerom: 27. s. 6.
17. 4. 2. 18. 19.

2. Oka az Tisztviselőknek, Kiraljoznak Fejedelmeknek &c. az emberi tarsasagban valo nagy búkséges voltok. Mert az minémű búkséges az nép ez vilagban olyan búkségesek az Fejedelmek az emberi tarsasagban &c. Miért búkségesek? 1. Mert valami az Isten az egekben, azonok az Fejedelmek.

az Tiftek ez földön. Mert az Vriften földi Istenek-
ké törtte őket s azt mondotta Pſal. 81. Ego dixi Dij
eſtis &c. filij excelsi omnes, attamen ſicut homi-
nes moriemini vos. Mint-ha azt mondaná az Vr
Iſten: Az ſegény gyarló emberek en velem ſembe
nem lehetnek. Annakokaért titőket en képembe
hadlak közöttök, hogy penig nagyub méltosag-
tok leheſſen nevetis közlöm veletek Iſtenék lét-
tek: de nem hihetitek el magatokat. Mert mint
ſintén egy valaki az emberek között meg haltok,
romlas alá vattok vettetven, hát az miképpen I-
ſtennélkül ſoha ſenki el nem lehet, megh nem ma-
radhat el kel veſni. Az képpen az emberi tárfafag
földi Iſtennélkül csak zurzavar, elegy belegy veſet-
ſég bellua multorum capitum, Sok fejű vad. Kik
csak mindenkoron veſő félben vadnak. Nézd pél-
dában meg ennek igafságát: Az méhek mely bol-
dogok az ő rendekben, meddig az ő királyok él,
őket igazgattya ſaporodnak hiznak, békeſégben
vadnak: de ha az ő királyok, kitte Anya mehnek
mondaſ elhal, el veſnek mindgyaráſt. Így ſintén
meddig az Iſten félő jambor Titűvielő az nép kö-
zöt vagyon &c. Proverb. 11. Vbi non eſt Gubrena-

tor populus corruet. Azholot nincsen vezér, igazgató el vez az nép, hat hogy az nép el ne vessen hanem tranquillam & quietam vitam degat cum omni pietate & honestate, az mint élék bent Pal Apostol monda szükségessé volta nagy az jó Tisztviselőknek: az mellyért az Isten parancsolatya szerint igen kell ő érettek könyörögni es segiteni Isten előtt.

2 Szükségessék. Mert azok oltalmazojok mind az mennyei tudomannak es igaz vallásnak, Religionak, mind penig az igaz Isteni tiszteletnek, hogy tudni illik az emberi társaságban az Isteni tudomány, ő finte való igazságban meg tartassék, terjedgyen, az Isten lélekben es igazságban tiszteltesék, es így az Istennek tisztelessége es dicsősége terjedgyen. Mert azért földi Istenek, hogy főképpen erre gondot viseljenek az mint az 6. Királyoknak Davidnak, Ezechiásnak, Iosephatnak &c. példajok meg mutattya. Mert valamely országban Tartományban az Tisztviselők avagy nincsenek, avagy ha vadnak is de untalan változnak, ott vez megh az emberi társaság az sok külömb külömbféle válástul, sőt ugyan megh részegedik az elegy belegyhöttül s. vessni kezd. Cum enim cessaverit Prophetia dissipabitur

*Puritanusok
mánya Csalad
le. Lik az tiszte
élet karhózat*

P R Æ D I C A T I O .

bitur populus. Proverb. 29. vers. 18. Ne mennyünk batort
 mebbe példáért, honnan lön veszedelme ennek az
 darab orságnak? honnan lében ennek utanna-is?
 Az sok hitre vétemedes miat. Mert az sokerlegy
 belegy hüttül ugyan megh résegedet ez az föld, es
 az Fejedelemségeknek változások közben ugy csu-
 sa mába bè, s im mire jutot: Amaz régen meg sen-
 tentiaztatot eretnekseget recepta religionak irtak
 az Istennek nagy bossúságara. No azért bűk sége-
 sek az tistek: Mert az igaz religiot Isteni tisteleteret ök
 oltalmazzák. Hat érettek igen kel könyörögnünk.

3. Szükségesek az emberi tarsasagban az Fe-
 jedelmek. Mert ök az Anyaszentegyhaznak, es az
 Scholaknak ugy mint Isten draga plantas kertenek
 Daykaij állás adoi, nyugodalomban tartoi, es tá-
 pláloi, az mellyért ugyan Anyaszentegyhaznak
 Daykainak mondatnak. Isa. 49. vers. 23. Reges erunt Nus-
 tricij tui & Reginæ Nutrices tuæ. Nézhetze meg az cse-
 csemő gyermeket micsoda Daykanélkül, el kell
 badgyadni, bakaszkodni, végre el kel halni Dayka-
 nélkül: így bintén az Anyaszentegyhaznak az Scho-
 lák el kel puştulniok, ha Fejedelmek es egyéb tist-
 tek nem lébenek: Szükségesek hát: az mellyért é-
 rettek igen kel könyörögni.

19. *Ita mixt piumi
 Tarnitas,
 mix.*

*B. Az David
 tiana facta*

4. Szüka

C₂

4. Szükségesek az emberi tarsasagban az Fejedelmek, Mert ők oltalmazoy az joknak, az gonosoknak pedig büntetőj. Gondold el, hogy ha az Istentelen gonos vér ingyen élőknek fenyítékek nem volna, menyi ártatlanoknak omlana ki vèrök. Iosagok prædaltatnék, meg maradások az joknak az gonosok miat soha nem lehetne. Az mellyért az régiek az jo Fejedelemnélkül való Orsagot magnum latrociniumnak mondatnak. Tudod Nimrod miért amada fel. Mert az latrok az földön el saporottanak vala, ö kezde üldözni, ugyan csendesseg. Gen: 10. vers. 9. vala hatalmas hadakozo Isten elöt.

De az Isten felö tisztetek hogy az gonoszokat büntetik, az jokat oltalmazák, ugyan lében kinekkinnek csendes meg maradása, dolgaiban előmenetelle: Az mint cselekedet Iosu: cap. 8. Sam. 1. Sam. 15. Szükségesek azért az Fejedelmek: Annakokaért érettek kel könyörögni.

S. Mert az külső ellenségtől es belső partütéstől is ők oltalmazák az emberi tarsasagot. Gondold meg ezt is, hogy ha előtte járo vezére valamely nemzetnek nem volna, soha megh nem marad-

*en moſtan An-
tia.*

radhatna, bombéd nemzetsegtől, el prædaltatnék,
 s el pusztittatnék. Ezért állatta Moysést, Iosué,
 az Birakat, az után az Kiralyokat az ő népe eleibe,
 hogy külső ellenségtől oltalmazzák az Izraelnek
 népét. Az hol Abraham az ő atyafiat az öt Kiraly-
 lyoktul, őket meg verven, meg oltalmazza. Vgy
 Gedeon, Iephte, David, Ezechias & c.

Ezert mondatnak gyakor helyen az irásban
 pásztoroknak 2. Reg. 22. Esa. 44. Mert az mikes-
 pen az pásztor az nyáyat oltalmazza az ragadozó
 vadaktul, úgy az jó Fejedelmek az ő népeket. Szük-
 ségesek azért. Igen igen kel érettek könyörögni, és
 az áldott imatfaggal segíteni, Isten haragjátul ol-
 talmazni.

3. Oka miért könyörögyünk érettek: Mert
 semmi rendnek olyan féltelmes állapattya nincsen
 mint az Fejedelmeknek: Semmi utannis hirtelenb
 való veszedelem nem szokot következni mint az ő
 változások után. Kérdik vala régen amaz Fejede-
 lemségre illendő fő embert Chrysypust, miért nem
 venné fel az tiszte? Mert, ugy mond, ha nem jól
 járok el tisztemben, az Istent bantom meg, ha jól
 járok az embereket. Bezzeg bölcs mondas. Le-

hetetlen pedig hogy híven Isten törvénye szerint tisz-
tiben el járhalson : az mellyért Istent meg bántya,
haragra ingerli s mely nagy veszedelmeken forogh
ostán az Istennek haragya alatt, mert az kire az Isten
haragszik, az Egh, Föld &c. Ellenfege annak: De
bizik esében, erejében? *Omne Corporum robur, omnis
æquitatus, armorumq; apparatus Deo non adjuvante ab agmine
fornicarum non differt. Gregorius M.* Ismét lehetetlen
hogy az embereket is meg ne bántsa: Ezek gyű-
lölni kezdik, Egyebekkel is gyűlöltetni, árultatas,
partütés &c. Minden tamad ellenek, ha azért egy-
bersmind, az Isten s emberek kezdnek rea hara-
gudni hiszem felelmes állapotra s hát igen keléret-
tek könyörögni.

Menyi kárral vagyon pedig az változása nyelv
elő nem mondhattya. Menyi huzás-vonás? Io-
seph: *Antiquitatum lib. 18. cap. 8.* Mikoron egy
sebhettetet ember az utfehen fekennek es az legyek
el lepven vérével terhesek volnának, egy ember a-
zon el menven, akará el üzni rolla az legyeket hog
ne csipnék: monda mennyel. *Nam his abjectis ma-
jorem mihi molestiam faceres, inquit Sauciatus. Nam hæc iam satus-
rate sunt sanguine, remiserunt non nihil: quod si recenter adven-
rent me facile perderent.* Micsoda emébtet meg régedet
Erdely &c.

HAZ-

H A Z N A.

MEGH tudhatod ebből fő tistéd mi légyen az te gondviselőidhez, akar felső, akar közép, akar alfo renden légyen az : hogy bűntelen segicsed azte könyörégseddél: Isten haragya előtt fedezgessed, oltalmazad es megh tarcsad; Tudom mit gondols: En nem könyörgök mert meg bantot: Talam meg érdemletted. Mert ezt nallad le tegyed: **Az Vr Isten nem olyan tistviselőket ad gyakorta az minémüt az tist kivanna: hanem az minémüt az népnek vérke érdemel.** Mit érdemlesz te? &c.

Az tistviselők-is ezekben vehetik ebből holot kellyen keresni Isten utan az segitseget: oltalmaz, meg maradást? Az hiveknek bűntelen valo könyörégekben. Ne bancsuk hát törventelenséggel az segénseget, mert az könyörgés helyet együd átok kezd Isten eleiben menni. Boldogh ember az kiért sokan könyörögnek: de boldogtalan az ki sokan átkoznak s rakva az gallérallya átokkal.

H A R M A D I K

PRÆDICATIO.

Verf. 2. Pfal. 20.

AEgyptus Országában regenten illyen szó-
 kas vala, hogy mikor az Templomban
 bé mentenek, nem szólottanak értelmes
 szóval, hanem csak értelemnélkül valo
 szótat indítottanak az Templomban, mellyel
 azt jelentették, hogy méltatlanok ők szegény gyar-
 lo bűnös fereg emberek arra, hogy az Cherubino-
 kon ülő Mennyei dicsőségnek fényességével tűn-
 dőklő hatalmas Vr Istennek szólnának vele beszél-
 gessenek. Vgyan-is bizony ha magadban állasz éle-
 tedet meg hanyod veted, meg gondolod ki vagy:
 Ellenben az Vr Istenről-is gondolkodol: alig ve-
 hetned magadat arra, hogy Istennel itt az ő házá-
 ban szembe lennél, vele könyörgésed által beszélget-
 nél, jokat, áldásokat ő sz. Fellegetől várnál. De az
 mi üdvezítő Vrunk Iesus Christus ebben valo gon-
 dolko-

dolkodásunknak eleit vötte, es mi nekünk oly szabadfagot szerzet az ő szent Attyánal való szemben létére, hogy valamely oraban, valami helyen es valami istenes dologert meg akarjuk találni, ottan ő véle szemben lehetünk, es ő néki dolgainkat meg beszélhettyük, sőt ugyan az ő szent kebelében bé önthettyük. Hebr. 4. Iárullyunk nagy lelki bizodalommal az Christus által az kegyelemnek szeki eleiben. Miért? Hogy talállyunk alkalmas időben való segítséget s kegyelmet. De az mi nagyub nem csak magunk szükségében mehetünk szabadosan oda az kegyelemnek szeki eleiben, de egyebekért is: nevezet szerint penig az Istentül mi előnkben mutattatott jó gondviselőinkért. Innen vagy on hogy David &c. Repétè.

S V M M A

Immár következik az Soltarnak első része, melyben summa szerint az irattatik meg mit kérjenek Istentől az Sidoságban levő hitek az David Kiralynak: segítséget, oltalmat, győzedelmet, szabadulást, ezekért penig úgy könyörögnek hogy közöslégitől kérjék, es mi okon, ottan ottan elő hoz-

D

zák,

zák, s meg emlicsék midönigy bolnak: hálgasson meg tégedet az Vr Isten, az te háborusagodnak napján, es magastallyon fel tégedet az Iacob Istenének neve: küldgyön tenéked segítséget az ő bent-féges helyéből, es Sionból oltalmazzon meg téged.

Két dolgot forgarnak az hívek ez ő kérésekben.

Először könyörgéseknek fundamentomát té-
fik fel ilyen értelemmel: tégyen jól te veled Da-
vid Kiraly az Vr Isten: Hogy hogy? Az modgyat-
is elő bamlállják, hálgasson meg: tégyen gyöze-
delmese: Szabadicsón, fedezgessen.

Másodszor, okat is adgyák ez ő kéréseknek:
Mellyet véfnek az jelen való búkségtől, mert habo-
rusagavagyon az kiralnak: mert Iacob Isten. Text°.

Hálgasson meg tégedet az Vr Isten ez igiknek folyása szerint.

J. Azt mondgyák meg kinek esfedeznek? I E-
HOVANAK, az az, az egy ő magátol való bi-
zony örök Istennek az ki minden segítségnek, oltal-
omnak, es gyözedelem adásnak, egyedül Autho-
ra, megadoja, annyira hogy valakitez segít, oltal-
maz s fel magastal, annak sem ördög sem ember
nem arthat. Mint hogy peniglen az könyörges el-
fő fő rébe az Isteni tiszteletnek, tehat egyedül ezt az
magátul való bizony örök Istent illeti. **Ta-**

TANVSAG.

EBBől azért egyből val megh tanolhattuk, kit kellyen minékünk is minden szükfeginkben megh keresnünk az alkolmatos időre való segítségért? Nem egyebet hanem csak az földnek mennek teremptő Istenét. Miért? mert omne datum optimum: Minden io adomány es tökéletes ajándék onnan fellyől vagy az világosságnak Attyatul, az kinél nincsen változás, sőt még csak árnyéka is az változásnak Iacob. 1. Ha azért minden ajándék es adomány onnan fellyől egyedül csak az Istentől vagy, tehát bizony csak az Istent kel meg találunk könyörgésünk által minden lelki testi sükségünkben. Ezt találá meg Ezechias Kiraly, Senacherib Tabora ellen való megforulásban. **Esa. 37,** vers. 16. Vram seregeknek Istene ki az Cherubimokon ül egyedül te vagy minden földnek Kiralynak Istene, te teremtetted az Mennyet Földet; haycz le Vram az te füleidet es hald meg &c.

Meg halgatá ezt az Isten, es Senacheribet megfegyenité, az mint tudgyak az keresztényenek: **David-is Psal. 121.** Azt mondgya: fel emelem az en

ſemeimet imez hegyekre honnan jönne ſegitſég: az
 mi ſegitſégünk legyen az Vr Iſtentől ki teremtet-
 te mennyet es az földet. Azt akarja mondani:
 Eléggé forgattam elmémet ſemeimet, ha találha-
 toké ſegitſéget, otalmat, ſabaduláſt az en ſükſe-
 gemben, de mindenekben csak az nagy erőtlenség:
 ha Váraſokra, Varakra nézek, ſunt tanquàm ficus
 maturæ: Mint az meg ért füge az kile eſik ſ-el roſ-
 ſad Nahum. 3. verſ. 12. Ha az erős gyors Lovakra
 nézek fallax ad ſalutem család az meg maradáſra
 Pſal. 32. Ha külfő nemzſetegnek ſegitſégére: ſunt
 baculus arundineus, olyan mint az nádálhoz ta-
 mazkodnam Eſa. 36. Ha kinczre, nihil prodérunt
 ſemmit nem haſnálnak Prov. 10. Ha penig te read
 nézek, földnek mennek teremtő Iſtene, csak az
 nevedis oly erős vár, hogy az igaz oda folyamod-
 ván meg tartatik prov. 18. ſőt ha ugyan valoban te
 read tamaſkodik tellyes bizodalommal erit tanquam
 mons Sionis, qui non dimovebitur, olyan lében mint az
 Sionnak hegye mely meg nem mozdul. Pſal. 125.
 Diogenes mondgya hogy az Iſten ſemmi nem e-
 gyéb hanem centrum Clementiæ, az kegyelmef-
 ſegnek pontya, közepé. Helyhezted az ragyogo
 napnak

napnak közepiben magadat, soha semmi förtelőség
 hozzád nem férhet: Igy buzgo könyörgésednek
 általa férkezzél az Istennek irgalmasságában, s mi
 leßen? Non accedit ad te malum: Nem járulhat
 te hozzád az vesedelem es csak haylékodhoz sem
 közelithet az ostor az mongya David psal. 91. kit
 kel azért megh találnod az te sükségedben? Az I-
 stent. Miért? 1. Mert minden áldás békeség maradás
 ő kezében vagon. 2. Mert mindenre elegendes I-
 sten Gen. 17. 3. Mert igireti tartya hogy az ki ő hoz-
 zá megyen meg forulásában meg szabaditya es o-
 korád azzal az ötet áldásra s dicsiretre psal. 50.
 4. Mert minden időbéli hivek ehez folyamottanak,
 es soha senki tölle heaban el nem ment. Ha men-
 nyei felség az, en penig begénygyarlobündös ember
 vagyok? halládè? Habemus advocatum apud Patrem Ies-
 um Christum iustum: Vagon főbolonk az Atya elöt
 amaz igaz Iesus Christus 1. Ioh. 2. ki által minden-
 koron minden sükséginkben az Istent
 megh találhattyuk.

Hebr. 4.

D 3

HAZ.

H A Z N A.

MEG tudhattyuk ebből 1. Mely igen magának vötte Isten az mi imatlagunkat az egy közben járo Iesus Christus által: Oly igen magának vötte hogy valakik az imadafnak, segítségre valo hivafnak csak mi kicsin rébeczkéjét fordicsak vagy Angyalokra, vag emberekre, vagy képekre &c. Már Bálványozok, már lelki paraznak, hogy az ő bereteket az Istentül el vontak, s lélekben az bálványokkal fertelmeskednek. Ha tellyes fivedből, tellyes lelkeből kell az Istent beretned Matt. 22. Miért hogy elszakasztaz valami rést onnan az bálványokra? ha egyedül az te uradat Istenedet kel imádnod tisztelned Matt: 4. Miért imáda Angyal, beret, képet? Vétkeznek az Pápasatyafiak. Az Bál papyai mint serkengetik az Bált: Illyés az Istenre néz, az Bál papyai segyent vallanak nem segite meghöket. &c.

2. Mely igen nagy tisztasagban: Szentsegben es alázatosagban kellyen járulnunk Isten eleiben megh tudhattyuk. Ne csudallyad tehát hogy sokaknak könyörgések füstben megyen &c. Mert nem

nem tiszta kezet emelnek fel. Szívök, szemek rakvak
gyűlöléssel, haraggal, irigységgel &c. Meddig az
vas az sebben, ne várjad gogyulást: Vgy meddig
az te sívedben &c.

Igy érted kit keresnek az hívek könyörgésekben?

Az IEHOVA Istent.

2. Kiért keresik meg az Istent? Dayid Kiralért.
Mert ötet szólitták meg: Te ô Rex exaudiat IE-
HOVA. Tégedet oh David Kiraly halgasson meg
az Isten. Az holot igen emlekezetre méltó dolog,
hogy az Izraelben lévő Anyaszentegyház, Davidra
fordittya beéedet. Mert az David eléggè megha-
laltá az Istent könyörgésével, eleget esedezet Isten-
nek s-láddè azt mondgyak. Tégedet könyörgõ ki-
ralt Isten halgasson meg, mint ha mondanád: Mi
nem fogunk bizonyos könyörgésnek formáját te
éretted Istennek. Mert lattyuk hogy te eléggè kö-
nyörgez, eléggè esedezel. Annakokaért mi csak
azt kívánnyuk, halgasson meg tégedet az Isten.

Tanolljuk meg ebből is.

Micsoda légyen fő tisztek az Kiralyoknak, Fe-
jedelmeknek es minden felső méltóságbéli embe-
reknek: nem egyéb hanem hogy ne csak az papra

es az

es az köllögre bizza magát, hogy örette könyörög-
 jenek, hanem mindennek felett ő maga könyörög-
 jön. Mert az felső méltóságbeli embernek megh
 maradása egyben köttetet az emberi tarfaságnak
 meg maradásával: Tisztéleti tisztéletiuel. Hát kö-
 nyörgésenek egyebeknek könyörgésekkel egyben
 kel köttetni úgy lében foganatos az Isten elöt. Gon-
 dold meg: tégy le valami vázt avagy ember képet:
 Ezeren könyörögyenek erette ugyan nem használ
 néki, mert ő váz, ő kép, nem tud bolani. Így mi
 nem váz az emberek között az felső méltóságbeli
 ember. Hogy mint vázért ugy esdedzenek. Lád-
 dè Ezechias kiraly Ierusalembe be boréatot nagy
 felelemben rettegésben vagyon. Mit cselekedik?
 Az egész Ierusaleméli népet kicsintöl fogván egy-
 ben gyuyti ő maga meg al közöttök: az káromlo
 levelet ki terjeszté ugy tön nagy buzgo könyörgést
 az egész Ecclesiával együt. 4. Reg. 19. Ihol itt Da-
 vidis: Azt mondgyak: Nem könyörgünk mi e-
 gyebet hanem az mit te kiraly kértél Istentől, abban
 halgafson meg tegedet az Vr Isten. Hánd mög bá-
 tor az pogány historiakat-is: mindenüt ugy talá-
 lod hogy az ő modgyok ferint hadaknak el inditá-
 sanak

Szolgálatyokban, kinek feje az imátság. Miért hát
 hogy ők ebben legrestebbek, legfünnyadozob-
 bak? Hogy várhatták az ő elindított dolgoknak
 boldog ki menetelit, ha arra áldást nem nyertenek?
 Nem elég amakkor kialtanod mikor a körmünkre
 égh. La mit mond Plutarchus de tranquillitate animæ.
 In rebus secundis habendus honor Deo, ut in adversis cum fidus
 cia possit invocari. Az boldog állapotban kel Istent tisz-
 telni, hogy az haboruságban ostan nagy bizoda-
 lomval hiassuk segítségre. Ridebo in interitu ve-
 stro prov. 1. Olvassuk Julius Czaesar felől hogy őt
 Isteneket hordozot véle az tablán le irtakat, Scypio
 penig hetet az ő bullájában, kiknek mindennap
 külön külön áldozatokat rőttenek. De az mi nagy
 emberink az egy Istennek is restellik áldoza-
 tot tenni. No mi az mi tisztünkben
 járjunk el &c.

*Intra fol. 67.
 c. 68.*

NEGYE-

NEGYEDIK PRÆDICATIO.

Pfal: 20. versu. 2.

MELY igen gyarló semmi tehető es erőtelen légyen az ember mind ő magában Istennélkül, s. mind peniglen cselekedetiben, Idvezitők nyilván meg jelentette Ioh. 15. Midön azt mongya: *hinc me nihil potestis facere.* Mert ha meg csak lépésünket-is az Isten igazgattya psal. 37. Annyira hogy mozgásunk-is csak az ő erejéből vagyon, tehát mit tehetünk Istennélkül? Ez ám az oka, az miért mind ő maga az Vr Isten, s. mind az Prophetak, es Apostolok mindennémű dolgainknak elindításának előtte egyedül csak az Vr Istenhez igazitanak, azért hogy az segítséget, az oltalmat, az gondviselet, es az aldaft onnan nyerjük ki elsőben es annakutanna úgy fogyunk dolgunkhoz Isten hirivel. Így cselekedék az David, sokak az ő ellenségi: ő penigh

E2

pasto-

paſtóra, örök kiralya az Izraelnek: megh kellene oltalmazni, hogy az Iſtennek Anyaſenteghazaval együtt meg ne ſakakodna épſégében az Iſteni tiſtelet. Mit cſelekedik? Elſőben is könyörög. De nem csak ő könyörög, hanem az Iſtennek népe is ſegiti őtet kényörgéſével, ſ- azt mondgyak: az Vr-Iſten halgaffon meg tégedet. Az holot leg elſőbe jo fundamentomon ſkarok könyörgéſeket fundalni ſ-éppiteni, es azt nevérdől mondák megh I E-HO V A: az az, ű magatul valo örökke valo vagyok az kitől mindenek, az mikeppen lételt vőttenek, ugy meg-is tartathatnak &c. Répétè.

S V M M A.

Immár ez moſtan meg hallotigikben még-is mit kívánnyon az Iſtennek népe az ő Kiralyanak, azt mondgyak elő randel: halgaffon meg: tégyen győzedelméſteté gedet: külgjön te néked ſegitſéget: Oltalmazzon meg tegedet.

Négy dolgot kívánnak ez ighikben Davidnak.

- I. Elſőben, hogy könyörgéſében Iſten őtet meg halgaffa.
- II. Hogy ellenſégén győzedelméſſe tégya.
- III. Hogy ő néki ſegitſéget külgjön,
- IV. Hogy őtet megh oltalmazza.

AZ

AZ mint elébb-is megh mondottam az Anya-
 bentegyhaz tamasztotta David Kiralyért valo ese-
 dezélet az Vr Istenre kitől mit kérjenek az ő Kira-
 lyoknak im rendel. megh mondgyak az hivek. Az
 melyben egybérsmind minélkül bükölködik az Da-
 vid Kiraly nagy nyilván megh mutatják. 1. Kö-
 nyörgésenek megh halgatafanélkül. Azert azt kivan-
 nyak hogy könyörgésében Isten halgassa megh 2.
 Szükölködik győzedelemnélkül: Azert esedeznek
 tegye győzedelmessé ellenfein. 3. Segitsegnél-
 kül, azert kivannják legyen segitseggel néki. 4.
 Oltalomnélkül, azert imatkoznak legyen oltalom-
 mal néki es oltalmazza meg. Az mellyekből mi
 jer tanollyunk tillyen dolgot.

T A N V S A G.

J. Mely igen nyavalyas gyamoltalan bükölkö-
 dő es erötelen legyen az felső meltofsagbeli ember-
 is Istennélkül. Oly gyamoltalan oly bükölködő, oly
 erötelen, hogy Isten segitsegenélkül meg csak meg
 sem tudja az megh maradafra valo jot gondolni,
 nem hogy el tudná indítani, nem hogy végbe vi-
 hetné. Mert ha igaz ez az keresztelő lanos böva.

Nemo potest sibi quicquam summere nisi datum fuerit de Cælo.
 Senki magának semmit nem vehet, hanem ha az
 eghöladatik. Ioh. 3. vers. 27. Tehat bizony ezis
 igaz, hogy ő magában Istennélkül erötelen segítség,
 es oltalomnélkül bukölködö nyavalyas. Mit itilnél
 Nabugodonozor felöl, az Babyloniai birodalom
 az ő kezében. Az Izraelnek hatalmas nemzetiségét,
 ki az földnek Kiralyinak hátokon szant vala, rablag-
 ban tartya: ez béles földnek ura. El vonta Isten
 magát, am egy nagy barom Istennélkül Dan, 4.
 Xerxesnek Taboraban tizenegyser valo szaz ezer
 ember vagon: Az béles Tengert által hidallya, az
 folyo vizeket el szaraztya. Micsoda Istennélkül. Egy
 begény vallot ember ki megh veretik futva szalada.
 Senacherib miért befélget az te hadnagyod Rabba-
 ces? Ha az Aegyptusbeliekben bizot Ezechia nád
 szalak reájok tamazkodol el romolnak magadat
 sertet meg. Ha az Iehovában bizol. Hol az Emat
 Istene, hol az Arphad, hol az Sepharraim Istene.
 Nem tart hát meg: Stercora vestra comeditis & urinam bibetis
 Esa. 36. Mivè lön Istenné' kül: Immáis nagy gya-
 lázatofon fen vagon az hire neve, söt az ő temeté-
 se feliben egy oblopot emelének kire azt irák. Va-
 laki erre tekintés disce sapere tanuly bölczeseget es
 az l-

az Istent ne vesd meg. Teprenkettek ti méltóság-
 béli emberek el inditandó dolgaitokat tanácsotok
 és értelmetek szerint igen kötözitek: Eleit utollyat
 megh gondoljátok honnan mi akadály lehetne,
 annak ébeselelel vesitek: Azonban penig azt zen-
 gedeztet Salamon az fületekben: prov. 16. v. 9. Cor
 hominis disponit viam suam, sed Dominus dirigit gressus ejus.
 Az ember rendel el az ő utat, de az Vrlsten igaz-
 gattyá annak folyását s lépésetis. Fel készült Nabu-
 godonozor az Izrael ellen, pofog az ő nagy dagá-
 lyában s azt mondgya. In Cœlum conscendam super Astra
 Dei collocabo Solum meum. Fel megyek az egben, az I-
 stenek csillagin fellyül helyhesterem az en kiralyi
 békemet, az magas felhöknek feliben allok, es ha-
 sonlatos lések az magasság béli Istenhez. De mint
 lön dolga? Az pokolig le vetteték, mond Esaias
 meg sivöltek az kik láttyák Esa. 14. De nem megyek
 tovab ennek meg bizonyításában. Igaz hát hogy
 az földi Istenek is bükölködnek Istennélkül. Néz
 Davidra mely Isten sive szerint valo ember ő: Szent
 Kiraly Propheta az Christusnak elő abraza, kinek
 magyábul sületendő vala. Ihol még is mint könyö-
 rögnek erette: Könyörgésnek megh halgata sanél-
 kül bükölködöl: Halgasson meg az Isten: Gyöze-
 delem-

delemnélkül? Adgyon győzedelmet &c. Hasna. Meg tudhattyuk ebből, mely igen békefeknek kellene lenniük az tisztviselő embereknek az Istennel. Mely igen Istentől kellene varni az ő elinditandó dolgokra az áldást az boldogelőmenetelt. De jay fokban mely békéltelenek, melly nagy ellenkezesben vadnak Istennel cselekedetekben &c: Nem tudom ha mernekè még csak az égre-is nézni, nem hogy segítséget várni onnan. Intetnek azért hogy csokolgassak az fiat. Szolgálynak. ő néki felelemmel es rettegéssel, hogy meg ne haragudgyék es őket el ne vessé hirtelenséggel, az ő busulásanak haragában psal. 2. Az mint David Kiraly inti őket. Az Ecclesiával-is mely igen eggyeseknek kellene lenniük? Vgy zengedez az Templom érettek az háláadással, könyörgéssel &c.

2. Azt-is meg tudhattyuk innen mely boldog az az felső méltóságbéli ember az ki Istennel es az Ecclesiával békés: Isten tanácsan jár s-az Anyáfontegy haznak jó Daykaja: Az Isten az kivel békés vele lében. Az Anyáfontegy haz kivel eggyes ki támad melette. Sosa az semminémű igyeben el nem hagyattatik, példák David, Ezechias, Iosaphat &c.

MASO-

2. T A N V S A G.

2. **M**EG tanolhattuk azt is minémő bõrgalmatosoknak kellyen lenni az hiveknek, az Isten-tõl nekik elejekben mutattatogondviseleõjök felõl: Ollyan bõrgalmatosoknak s-hogy az miképpen azoknak elõmeneteleket, magok elõmeneteleinek kel tartaniok. Az keppen azoknak megh fogyatkozásokat bõkségeket es meg bõrulasokat magok fogyatkozásoknak bõkségeeknek es meg bõrulasoknak kel tulaydonitaniok.

Mert valami az bõ az testben az tagoknak, azon az felsõ méltosagbéli ember az emberi tarsasagnak. Hát az miképpen ha az fõ fáy, az egész testben lévõ tagok bõvednek. Az keppen ha az felsõ méltosagbéli mit bõved mienknek kel tulaydonitanunk. Ihol az Isten népének cselekedete. Mely bõrgalmatos az õ kirallyokért. Oh csak halgatná meg az Vr Isten az mi kiralyunkat. Oh csak adna gyõzedelmet, õ csak segitené meg, õ csak oltalmazná meg. Tutták jól hogy az David Kiralynak meg maradása, õ meg maradások romlása, õ romlások. De nyilvánban 2. Reg. 18. Azt mondgya az nép, ne jöy ki mi velünk az hadban &c. Ne alugiék

el az Izraelnek éghő fáklyája bővedneke. De erről ez után lében bővebben való bebedem. Mert csak ő allatok élherünk tranquillam &c. ő vay ha mi arról valoban tudnánk gondolkozni. Soha bizony az migondviselőinknek gonost nem mondanánk. Nyirje bátor az gyapjunkat, csak lehesse békeséges meg maradásunk alattok &c.

H A Z N A .

MEgh tudhattyuk innen mire emlekeztesse minket az Anyasentegyhaznak ilyen buzgo könyörgése az felső méltóságbeliekért?

J. Hogy az belső emberi tarsaságban való rendek orfáglások, birodalmok Isten berint való jo dolgok es Istennek kedvesek. Mert ha ilyen jo es Istennél kedves nem volna, senki nem tartoznék érette könyörögni. Im penigh tartoznak azért könyörögni &c. 2. Emlekeztet arra is hogy az Fejedelemségek Kiralyfagok, birodalmok es azokban való változások, nem történetből vadnak. Nem vak berencsén forganak, nem emberi ebeségen okoslagon es serénységen állanak, hanem az Istennek gondviselésén,

léfén, birásán, és igazgatásán, ugymint ki az ő tölle rendeltetett birodalmokat, országlásokat, és abban való rendeket, s-változásokat bírja, igazgattya és őrizi az mint az Daniel Prophetiája erről bizonyságottéfen. cap. 4. vers. 5. Mert ő az ki el vésti az országot egytől, s-másnak adgya &c.

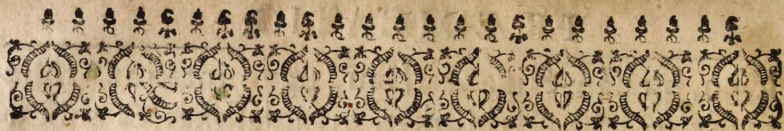
3. Emlékeztet arra-is hogy az nagy indulások es dolgok nem emberi tanácstul, hanem az Istentől viseltetnek, mint az Ajax példája oda fellyeb meg mutatá, kívántatik hát az Istenek segítséghe. psal. 127. ha az Vr Isten nem őrizendi az váraft, hiaban vigyáz őrzi. 4. Hogy az Országokat s-nagy birodalmokat birni, tellyes buval, gondal, felelemmel rettegéssel es védelemmel. Ez az oka hogy illy igen könyörögnek az ő kiralyokért az Izrael fiai. Bizony tehát minékünk-is illyen igen kelősgalmatoskodnunk az mi gondviselőink felől segicsük tehát könyörgésünkkel &c.

Fz

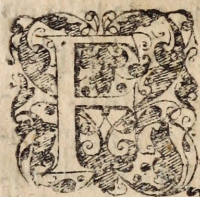
ötö-

Ö T Ö D I K PRÆDICATIO.

Pfal: 20. versu. 1. 2.

ELette igen emlekezetre méltó mon-
dása ez Cassiodorusnak: Quos superna
protegunt, foelices adversarios habere non possunt.
Az kiket az magasságbéli Isten oltal-
maz szerencses ellenségek nem lehet.
Oltalmazza pedig egyedül csak azokat, az kik eyel
nappal ő reánéznek, oltalmat, segítséget csak ő
tőlle várnak. Melly igen kellene azért az Istennek
kedvét keresni, könyű meg ismerni: Mert valakik
Istent hátra hagyván, külső eszközökön kapdosnak
az ő meg maradásokra, markokban bákad, boldo-
gul semmiképpen dolgokban elő nem mehetnek
az mint Gregorius Mag: ezt meg jedzette. Omne
corporum robur, omnis æquitatus armorumq; apparatus Deo non
adiuvante ab agmine formicarum nihil differt. Minden test-
nek ereje, minden lovag sereg, fegyveres késület
Isten

Isten segitlégenélkül semmit az hangyák rayarul nem külömböz. Ez az oka az miért David az ő háboruiban csak az Istenre nézet, oltalmat, segitsetget ő tölle várt az mint az Anyafentegy haznak érette valo könyörgéséből eddig meg tanultunk. Mert mindeneknek előtte Istenre támazták az dolgot és azt mondák, Vr Isten az mikiralyunk, könyörgésnek meg halgatásánélkül búkölködik: halgásd meg könyörgését. Szükölködik győzedlémnélkül: ted győzedelmessé: Segitsetget vár, köld le azt: Oltalmazd meg is &c. Répété paucis.

S V M M A:

IMmáron ez mostan meg hallot igikben az Istennek Anyafentögyhaza okait kezdi elől kámlálni annak. Miért tégyen jól az Vr Isten az ő kiralyokkal, mellyet vében réb-berint az búkféges állapotol, réb-berint az Istennek természetitől midön így bol: Halgásd megh: az ő háborusaginak napjan, Iacob Istenének neve az ő bentféges helyéből az Syonbol.

Fz

REZE-

R E Z E I.

HArom okokkal kénstetik Istent arra, hogy jol tégyen az Dáviddal.

- I. Elsőbör mert háborufagának napján vagon.
- II. Másodbör, mert azon Isten mostis ki az Iacobnak.
- III. Harmadbör. Mert lam igitte az Sionbol az segítséget.
Ez summa rendi.

Lássuk rendit, Quia dies tribulationis adest. Micsoda háborufaga napya volt az Davidnak, oda fellyeb meg mondottam. Az Syrusok támattának vala oly igen nagy erővel az Davidra, minémüt nem olva-
funk 2. Sam. 10. es 19. paralip. kik miat megboru-
lasban vagon David. Mert igen félti hogy ha va-
lami módon az ellenség erőt vehet rayta, tehát az
Istennek népe az igaz Isteni tisztelettel együt meg
kezd szakadozni: Lelki testi iga kezd az Izraelre
állani, az bálványozás labat kezd kapni. Es így az
Istennek nagy neve gonoful kezd hallani. Az A-
nya kentegyhaz gyázra pusztulásra kezd jutni, mint
fok időtől fogván az mi begény nemzetinkis nyeg-
ve viseli, az Antichristusnak nyakában vettetet lelki
testi igáját. Azt mondgyak azért: Vr Isten im mely
nagy borulásban vagon az Izraelnek kirallya: el-
lenség-

len ségi bántalanok, késületek nagy, az te néped erőtlen: Annakokáert ilyen nagy megh borulásában, halgald megh, oltalmazd &c.

T A N V S A G.

MInémü elme felet járo gondos nehésségekkel, félelmekkel es veszedelmes állapotokkal légyen megh terheltetve az felső méltóságbéli embereknek tistek, tistekkel együt tellyes életek: Oly gondos nehésségekkel, hogy tellyes életekben egy napjok alig lehet háboruságnélkül: Mert ha bintén külső ellenségtől nincsen semmi félelmek es semmi bántások-is, de még-is olyanok az ő birodalmokban, mint amaz fel töt czél, avagy tárgy az kire mindenek lövöldöznek. Isten ő maga atta ezt eleikben: psal. 81. En mondam Istenek vattok: Mint ha mondaná: velem egy tistet fogtok, kezdetek viselni. Lássatok menyin néznek én ream magas eghekben lako Istenre, menyen bufitanak, menyi bozzusággal illetnek. Ollyan lében az ti dolgotok az földön.

Moysest mikor az Vr Isten az Izrael fiaiert küldené Ægyptumban lattya annak az hadnagyságnak

nak sullyos voltát, azt mondgya: *Mitte quàm missurus es: Küld el az kit el akarék küldeni nékem hagy békét, Exod. 4.* Mit nem fényvede abban az ő hadnagyfagában, zugolodnak ellene annira hogy ha az Vr isten ki nem tamadot volna mellette, nem tudom hova löt volna. Innen mondgya vala *The- mistedes: Si mihi duas ostenderitis vias, quarum una ad sepulchrum, altera ad Tribunal duceret &c:* Ha ugymond énnékem két utat mutatnátok, melynek egyike az kóporsora vinne, másik az Fejedelmi fékre, Inkáb mennek arra az utra mely az kóporsora vinne, hogy sem mint az mely az Kiralyi fékre.

Tutta bezzeg az bölts ember, meni nehésségek forgalmatoságok, gondok, bossúságok, félelmek es veszedelmes állapotok vöttek környül az felső méltóságbéli embereket. *Isidorus* is azt mondgya vala: *Quanto quisq; in superiori est constitutus levi tanto in majori versatur periculo.* Valaki mentöl magassab méltóságban helyheztetet, annál nagyub veszedelemben forog. Látod hiszem hogy az szegény embernek alacson házaczkáját nem üti meghaz meny kü, amaz magas kevély Tornyokat egy sem pillantásban le töri.

Eltekentéli Nabugodonozor Babylloniát. kicsoda micsoda ugymond ; azonban ki űzetik az emberek közzül az barmok köziben. Dan. 4. Sőt az mi főrnység Boldisar ennek az Nabugodonozornak holt testét három fáz darabokra vagatta, megh Annyi Solymoknak adatta, hogy fel ne támadhatna. Noha nagy veszedelmes állapattal együt járo uraság! Kérdik Chrysoppustól : miért nem venné az Magistratusnak tibtit ? Bölcsen felel, melyben felelmes állapattát az tibtviseleknek nyilván megjelenti. Quia si male administravero, Deos, si bene Cives habébo iratos. Mert ugymond ha jól nem viselem az tibtet, az Isteneket, ha jól az embereket bánitom meg. Hát ha mind az két rendbélieket Istent es az embereket egybersmind? Iay annak. De hogy nyilvánban még is megh tessék ennek igassága. Nézd el az Istennek népének Izraelben állapattát. Elsőben Patriarchak uralkodnak : azzal bé telének : Az Prophetak, azok közzül sokakat megh ölének : az Birák következének azokat is meg unak : Kiralt kérének , azokban addig valogatának , egyet le vetvén mást fel emelvén el foganak. Bizony méltán mondgya Aelianus. Regnum, Nobilis est

*Nabugodon
v. f. d. l.*

servitus. Az Ország, Nemesbolgasag. Nézd el az Rabor nappal ha dolgozik, eyel bántásnélkül nyugodalma vagyon. Az Fejedelmek nap estig bántatnak külömb külömb fele dolgokkal: Eyel oótán nem nyukhatnak, fetreng, busul, ugy vesödik mint az hagymas betegsegeben feküvö. Az Rab szabadulását várja: A Fejedelem hava tovab à sok gondokban és felelmekben valo bémerülését. Az Rab vagyjo vagy gonos ha meghal, az ö hire magával elmulik. Az Fejedelem hajo, kevés ideig tart az hire, az-is mérgesökkel elegyes: hagonos, minden időre ki térjed, minden emlekezetiben minden nap meghal. Az Rabsagnál bizony nagyub rabsag életek. *Asinis comedentibus, Domini parant, Regibus nemo. Pandor.* Nem heaban mondgya vala tehát Antigonus Kiraly az koronárul: ö Nobilem magis quam foelicem pannum! öh tekinteteses inkább, hogy sem mint boldog korona! kit ha valaki valóba tudna menyi gondokkal nehésségekkel, forgalmatoskodásokkal, vesedelmekkel vagyon meg terhelve, mégh ha az porban hevére onnan sem venné fel. Sz: ember az David, mégis megborulásának napja vagyon, néktek nem volna? &c.

HAZ.

H A Z N A.

Micsoda legyen hát fő tisztek ilyen elme felet járo gondos felelmes állapotokban? Hogy az Istent félyék, ű véle mindenkoron békesek legyenek, ellének haragra bossu-állásra fel ne indicsák. Dum modo te habeam, nem gondolok véle mit tehet én velem az az ember. psal. 85. Cyprianus: Cum sint Dei omnia, habenti Dominum nihil deerit, si Deo ipse non desit. Holott mindenek Istené, az kié az Isten semminélkül nem bűkölködik az, csak ő ne legyen Istennek fogyatkozására, tiszteletinek ki nem bõlgáltatásában, hol az oltalom, hol az segítség, olyan felelmes állapotban töb az egy Istennel? ő képébéliek vattok, az ő nevét viselitek. Ha véle békesek lébtek, vétkeitekkel meg nem bántyátok, ki kél mellettetek, mindenek ellen meg oltalmaz, mindenre elégséget bõlgáltat. Præsente Dei benévolutia omnes res hominum in melius cedunt. Az mint im Davidnak, az Anyaszentegyhaz jó akarattyat nyerte ki Istennek, mindenek jóra forditanak. Csokolgassatok hát az Fiat &c.

II. Okát vésik az Istennek nevétől: mert Iacob Istene az Istennek neve.

G 2

Az

Az holott az Istennek neve jedzi az ő maga ismeretit, az menyiben bizonyos nev által az Vr Isten magát ki jelentette. Iacobnak penig minémű nagy kegyelmességgel jelentette megh ő magát az Vr Isten, elég légyen egy példában megh ismerni. Lá bantul haza indult, fél retteg Esautul, igen könyörög Istenek. Erue me de manu fratris mei. Megh jelenék Isten bent Fia által, kivel am ugyan küzködék es el nem bocsatá meddig meg nem áldá, hogy semmit ne félne &c. Gen. 32. Iacobnak Istene az te neved, mert valaminémű nével néki meg jelentél azon név alát meg oltalmaztad változás az mint nevedben nem volt: az képpen igiretedben es oltalmadban. Hát most is azon Isten lévén jelencz ki az te hatalmadat.

T A N V S A G.

Micsoda légyen az mi bizodalunknak segítő gyamola és oßlopa mikor Istent segítségül hijuk? Nem egyéb, hanem az Istennek bentséges neve, mellyel nekünk magát ki jelentette. Miért? Mert minden valaki segítségül hija az Istennek nevét, megtartatik, Ioel. 2. az mellyért láddé minden bizodal-

zodalmunknak özlopa az Istennek segítségre való hívásunkban nem egyéb, hanem az Istennek bent-seges neve. Turris fortissima nomen Domini. hozzá folyamodik az igaz és megtartatik prov. 18. Micsoda az Istennek neve? Am ő maga Gen. 17. megmondotta, Elschadai mindenre elégseges Isten. Hol lehetne azért nagyob bizodalmod mint az mindenre elégsegesben? De mégis nyilvánban micsoda az Istennek neve? Az minélkül szűkölködöl az az, Istennek neve. Szűkölködölè kegyelem es irgalmassaganáül? Irgalmas kegyelmes az Isten: Szűkölködölè bölcseségnélkül, és értelem tanácsnélkül? Bölcseséged az Vr Isten. Szűkölködölè oltalom, segítség győzedelemnélkül? oltalmad, segítségheged diadalmod az Vr Isten. Innen mondgya Augustinus D E V S tibi totum est, Az Isten tenéked mindened. Ha éhezél kenyered, ha somjuhozol italod, ha ruhatlan vagy, halhatatlan-sagodnak ruhája.

G3

HAZ-

H A Z N A.

MEHtudhattuk ebből mire kellyen minékünk néznünk, és mit kellyen nyelvünkön forgatunk, az mi megborulásunkban: az Istennek bentséges nevét. Mert meg változhatatlan az által reánk bállando áldása. Vgyan beléavot ez az emberekben lám, hogy minden dolgoknak kezdetiben Isten nevét említik. Mert egy főval mikor Isten nevét említik, mindent mondanak valamit bő beféddel tudnának Istentől kérni. Nohát nekünk-is azt kel emlegetnünk, sőt az Vr Istent az ő nevére kel emlegettetnünk: meg segít. Metzetek ti kik az Istennek nevét heaban fel vöttétek, hamis dologban hittátok bizonyfagul: Istenre mondom &c. Mi esoda orcsával meritek azt emlegetni, az kit meg moczkondottatok? Iesust kiáltaß: de ezer képpen meg bántottad: nincsen bizodalmad csak az nyelv zeng.

3. Okát véßi az Istennek jelen-létéről. Mert az Vr Isten akarvan régenten az Sidoknak erőtelenségnek könnyebféget ferezni, igitte vala magát arra, hogy az Syonbolléßen jelen, psal. 132: Hæc requies
mea

PRÆDICATIO.

mea in seculum hic habitabo, quoniam elegi eam. Nem azért
mint ha Isten ide az Syonba rekezkedet volna, ha-
nem azért hogy lenne hova nézniek, hol Isten szem-
ben lenniek, es így az Syon Isten jelen létének bi-
zonfaga lenne. Micsoda hely légyen az Syon, mi-
ért kötötte volt Isten oda magát, az psal. 125. Ma-
gyarazattyában meg mondottam. Azért az helyés
az Syon az Isten segítségének tárháza. Azt mon-
gyák: Vr Isten igirted magadat arra hogy az Syon-
bol jelen lékez az te hozzád kialtoknak kik búkség-
ben forganok: mostan azért külgy segítséget on-
nan, oltalmazd meg onnan az te Kiralyodat.

T A N V S A G.

MInémű segítséggel oltalommal es mindenjok-
kal bővölködő tarházak légyen az Istennek segítsé-
ges helye az igaz igyben bayban forgatnak? Oly
bővölködő es oljbűséges, hogy valaki valami segít-
ségéjért, aldásaért, búkségében igaz hitnek általa
oda tud folyamodni, az egy közbenjáró által, soha
hiaba nem jár. Miért? Mert minékünk es az mi
kedvünkért ott tötte le az Vr Isten az segítséget az
áldást. Laddè mit mond psal. 133. Benedixit te Domi-

nus

nus ex Syon, qui fecit Cœlum & terram. Aldgyon meg az Vr
 tégedet Syonbol, ki teremtette mennyet es az földet.
 Deut. 28. Aperiet Dominus Thesaurum suum optimum
 Cœlum, ut tribuat pluviam terræ tuæ in tempore suo,
 benedicetq; cunâis operibus manuum tuarum &c.

H A T Ö D I K PRÆDICATIO.

Versu 4. Psal. 20.

BGY idönek részében, írja Diogenes La-
 értius, találà Bias bölcs az Gallyában
 tengerre erezkedni nagy sok Tolvay-
 jokkal es egieb Istentelen emberekkel.
 Mikor penig az Tengeren nagy habo-
 ru indult volna, kezdenek azok az bündös emberek
 felette igen könyörögni az Istennek kiknek annake-
 lötte még csak efsékben sem jutot, sem az Isten, sem
 az könyörgés: akkoron ezt látván az bölcs ember,
 mondta

monda nékiek: Siletè halgassatok hogy valamiképen az Istenek megh ne tudgyák, hogy itt vattok, mert el kel veñnetek. Mely mondásában azt jelente meg nagy bölcsezen az eñes ember, hogy az pœnitentia tartatlan bñben élő ember, nem hogy valamit jot nyerhetne Istentől, de sőt inkább ugyan elarullya magát Isten elöt, mint amaz nagy bñes Pharisæus bñt Lukacznál, ki hogy az ő ál orczás kereszttyenségét hánnya fel fualkodván, meg igazulás nélkül tére ki az templombol házához.

Ez hát az oka az miért nekünk az pœnitentia-nak nagy fenyitéke alatt alázatoßsággal es Isteni felelemmel kel Istent megtalálnunk. Az penig lében az Isten házában in medio Ecclesiæ, az letelepedet hiveknek gyülekezetiiben. Példánk erre az David idejében lévő Ecclesia, ki az David Kiralt akarván segíteni nagy Isteni felelemmel es alázatoßsággal találák meg az Istent, az mint könyörgéseknek formája is meg mutattya. Vr Isten halgassd megh az David Kiralt: Mert az ö könyörgésenek meg halgatásanélkül bñkölködik: Vr Isten adgy gyözedelmet néki: Mert gyözedelem vételnélkül bñkölködik: Vr Isten külgly segítseget néki: mert segítség-

H

nélkül

nélkül vagyon: Vr Isten oltalmazd meg: mert ő is erőtelen magában, segítség nélkül.

Bezzegh áldott gyülekezet f emberitarfásag, hogy illyen igen borgalmatoskodik az ő kiralyáért, nem ugy mint mi hogy vádollyuk inkább Isten előt. De micsoda okokkal akaryák az Vr Istent vinni, az ő könyörgéseknek meg halgatására, azokrul bollandunk. Harommat mondtam elő azokban: Répété.

S V M M A

Immár ez mostan meg hallott igikbenn is uyjab könyörgést téfnek, melyben azon esfedznek summa berint hogy az Vr Isten az ő Kiralyoknak Isteni tisztelétire tekincsen vegye kedvesen, es az ő kívánságát tellyesicse érette illyen modon: Emlekezél meg minden te áldozatidrol, es az te egészlen éghetendő áldozatidat tegye kövérré. Cselekedgyék te veled az te kívánsagod berént, és minden té tanácsoda: tellyesicse megh.

REZEL

R E Z E I.

Két dolgot forgat az Anyábszentegyház ez
 ő imátságában.

I. Először könyörög az David Isteni tiszteletinek kedves voltá-
 ért vegye kedvesen Isten szolgálattját: Lám téged szolgáló ál-
 dozat rérelivel.

II. Másodszor, Tanácsnak boldogh előmeneteliért esedeznek.
 Ez summája rendi.

LAssuk az igiket. Memor sit omnium oblatio-
 num tuarum. Isten parancsollyta vala régenten
 Christus eljövetele előtt, az ő Testamentomban,
 hogy ő néki áldozatot tennének, melynek sok kü-
 lömbféle rendi és nemei vadnak. De itt ez helyen
 ketteiről tében emlekezetet az Istennek népe 1. Ob-
 latio valami állatnak az áldozásra fel vitele mint az
 Fejedelmeknek vétkekért Levit: 4 vers. 22. De itt
 killyeb terjesztik s azt mondgyák: Minden áldozat-
 tidrol: Tudni illik valamellyeket te az Istennek
 fel vittél, külső es belső képpen. Mert mikor vala-
 mi marhát, kóst, Borjut, vagy valamit áldoztának
 az áldozat közben buzgó könyörgéseket történek,
 és az ő könyörgésekben való hitőknek bizodal-
 moknak, reménységeknek erőtelenségét az külső ál-

H 2

dozat-

dozatra valo tekintettel gyamolították, mint mi mostan hogy az Christus áldozattyával segittyük magunkat az könyörgésben. Azt mondgyak azért: errölemlekezzék meg Isten.

2. Emlekeznek Holocaustumrol, egészlen megéghetendő áldozattrol. Melyben visnek vala fel Tulkokat, Kosokat, Borjukat &c. Es azokat az nagy Oltárnak eßaki farva felöl égetik vala meg egészlen, az bürén kövül, mely az papévala. Egészlen Istennek visik vala, és egészlen Isten számára megégetik vala. Levit 1 Ez kedves áldozatnak neve vala, mint meg tetzik Gen. 8. Az Noé áldozatyából melyét az Isten meg foglalt, kedvesen vött. Mert abból mutattyák vala meg, Istenhez valo szereteteket, engedelmessegeket, es haláado voltokat, magokatis éppen lelkestöl, testestül Istennek élő, bent és kedves áldozattul, mint s: Pal magyarázza Rom: 12. vers. 1 Azt mondgyák tegye kövérré ezt, az az, vegyed kedvesé mind sémelyet, mind isteni szolgálattát, és azért tégyen jól véle. De mind ezek által vagon az Daudnak Isteni felelme, kegyessége, imádsága, Isten hazának gyakorlása, egy sölval. Minden Isteni sölgalatya. Azt mondgyák: *Ur Isten lám*

lám az Dávid Király tégedet szolgál, az te parancsolatod szerint áldozatokat tölt, könyörgöt az te bent Templomodban és házadot gyakorlotta septies in die tibi laudem dixit psal. 119. minden gyönyörűsége csak az *É.* szolgálásban volt, isteni dicsireteknek szerzésében, s-éneklésében &c. Azért emlékezzél meg ilyen bent szolgálattárul es tegy jolvéle, had szolgálhasson továbbá is tégedet.

T A N V S A G.

MInémű nagy bizodalmunk es remenségünk lehet minékünk az mi boldog meg maradásunk felől, hogy ha az Vr Istent hiven szolgállyuk es az mi hű szolgálátunkra merjük emlékeztetni: oly bizodalmunk es remenségünk lehet, melly miat soha az boldog meg maradásunk felől kétesek nem lehetünk, s fégyent sem vallunk. Miért? Mert soha az Vr Isten az mi szolgálátunkat, mellyel ő *É.* Felsegének szolgálunk, jutalom nélkül nem hadgya. *É.* Pal bizonyittya 1. Tim. 4. vers. 3. *Pietas ad omnia utilis est, ut quæ promissionem habeat præsentis vitæ & futuræ:* Az kegyesség mindenre hasznos, úgy mint kinek igireti vagyón mind az jelen való életre s mind az

következendőre tartozó: Az holott az kegyeffe-
gen érti az Apostol az igaz Isteni tiszteletet. Ha
azért az Isteni tiszteletnek ilyen igiret szerént való
áldási vadnak, tehát minémű nagy bizodal munk
&c. Valának régenten az Izraelitak közzül kik azt
mondgyak vala: vanum est servire Domino, hea-
ban való Istennek szolgálni, micsoda haszon vagy on
abban? Megh felel az Isten Malach. 3. Erunt mihi
in peculium kivaltképpen való örökségim me léb-
nek ennékem, kedvezek nékiek, mint az ember az
önéki szolgáló fának. Mi lehet nagyobb jutalom ez
világ sserint egy ennél, hogy te az te Isteni szolgálá-
toz kádért ő örökségévé léhez, es mindenekben
kedvez az Vr Isten néked, s kedvedet keresi? Aka-
rodè hogy az te háborgatoid el vessenek. Legy I-
sten szolgálavá: *perdes omnem qui tribulant animam meam,
quoniam servus tuus ego sum.* El veszed mind azokat az
kik gyötrik az en lelkemet, mert én te szolgáló va-
gyok. Psal. 143. Akarodè hogy az te fiaid Istentől
örökké igazgattassanak? Szolgál az Istent s meg
lében. *Fili servorum tuorum habitabunt, & semen eorum in se-
culum dirigetur psal. 102.* Akarodè fel magasztaltáni? Bol-
gáld az Istent. *Servus meus exaltabitur & sublimis erit valde.*
Esa. 52. Innen mondgya idvezitönk. *Si quis mihi*

mini?

ministraverit honorificabit eum Pater meus Ioh. 12. Minémű bizodalmad lehet abban ha te Istennek űolgáű am meg mondgya Christus Vrunk Matt. 25. Intra in Gaudium Domini tui, Cals. Si fas est ut Cœlum non cooperiat terram, non potest fieri ut Deus protegat sibi purè servientem. Az mely lehetetlen hogy az égh bé ne boricsa az földet, olyan lehetetlen hogy az Isten bé ne fedezze az ki őtet tistán űolgallya. Ha te az te Vradnak hű űolgája vagy, mely nagy bizodalmod vagyon abban hogy bizony segedsűg felleltis jo akarattal lűeln az en Vram: Mert lam hűveb űolgája én-nállamnal nincsen. Hát ha az felsűges Iűtent űolgálod mit nem remélhetz. Nozè hánnjuk fel az űent Bibliat, lűsuk mit találunk benne ez Iűteni űolgálat felől? Czak ezt hogy valameddig az Izrael az Iűtennek űolgált soha semmi bantása nem volt: De mi helyen az Iűteni űolgálatul meg űűnt, ottan veznitért mint olvasd meg Iudic. 2. &c.

2. Hogy soha semmire olyan igen az űent Királyok és Prophetak az népet nem intették mint az Iűteni űolgálatra Deut: 6. Iosu. 22. 1. Reg. 12. psal. 2. &c. Igen űűp historiat olvasunk 2. Chron. 15. Az sok királyok változásában ugy meg űűnt vala az Iűteni űolgálat, és olyigen el űűporottanak az bálványo-

ványozok, hogy sokáig Istennélkül, papnélkül és Tanítónélkül vala Sido ország. Tamada Afa Király, ki az bálványokat el törle az Isteni tiszteletet helyére állatta, sőt ugyan friget kötö az Istennel s azt mondá: Ha valaki nem keresendi az Izraelnek Vrat Istenét (az az, néki nem szolgál) meg hallyon kiczintül fogván nagyig, az férfiutul fogván az Afsóniállatig, és nagy felköval meg esküvének az Istennek. Miért cselekedték azt? Azért, hogy az ő Isteni szolgálattokban bizodalmokat helyheztehessék boldog megmaradások felől. Az kinek soha nem szolgálta, mi jot tutz attul várni? Azert mondgya az Isten: az ki engemet tisztele enis tisztelem azt: az ki engemet megh vét, enis megvetem azt. 1. Sam. 2. vers. 30.

Vgyan-is hogy hogy mered te Istent emlekeztetni az te szolgálodra megforulásodban, ha életedben immel ámmal szolgálta néki? ha tégedet az te földi Vrad sanyargat, mely igen hanyodveted szolgálodat: Tudod minémű szolgál voltam &c. Mit tutz forgatni Isten előtt ha háborusagodnak napja el jü? Szolgálodat? Bizony nem: Mert semmiben resteb nem vagy mint abban. Az te szolgál-

galatodért áldana meg az te Vrad Istened, az mely semmi. Ez hát az oka az miért el olvad az sived az te haborusagodnak napján.

Nozá allyon elő, az ki felől azt merjük mondani, az mit itt az Isten népe az ő kiralya felől? Emlekezzél meg Isten &c. Bizony ha mi arra kezgyük az Vr Istent emlekeztetni, vadollyuk inkább őket, hogy sem mint segitenők. Mert hol az ő áldozatryok, az buzgo könyörgés, háláadás? Hol az ő Templombéli szolgálattyok? Micsoda bizodalmatok lehetehát Isteni szolgálatokban: mondanád: Im értem hogy az en boldog meg maradásom felől való remenségem lehet az én Isteni szolgálatomban: kérlek tanics meg engemet arra hogy hogy kellyen énnékem Istent szolgálnom: Mert tudom azt hogy az ő svent Templomat kel gyakorlanom és buzgo könyörgéseket es háladásokat tenem: az Isten igijét büntelen halgatnom kegyesen elvén &c. De azt nem tudom? mi módon legyen és Isten kedve sberint? Azért tanics meg arra. Hald megh. Négy képpen.

J. Szolgály az te Istenednek felelemmel es rettegéssel, tudván azt kié legyen az te kicsin szolgálato-

roczkad: Tudván azt is mely gyarló uagy, hog még az Isteni szolgálatoð közben is vétkezhetel. Hogy azért meg ne báncs Istenedet, felelemmel légyen. David int erre: czokolgassatok az Fia es szolgállyatok ő néki felelemmel és rettegéssel. psal. 2. Eccl. 7. *Quitimet Deum nihil negliget.* Az ki fele az Isten semmit nem vestegel.

2. Szolgály szabad akaratbol jo sivel, nem immel ámmal unatkozással csak propter bonum videte. 1. paralip. 28. *Servi Domino, corde perfecto & voluntario.* Nem kénberítésből vagy botul valo feltedből, Mert *cum tali vultu respicit DEVS ea quae facis cum quali facis.* Ollyan semmel nézi az Isten az mint cseleküffel az minémüvel cseleketéd. Azt mondgya Chrysoztomus. Ha azért vidám sivel nagy örömmel Istenis ugy nézi. Ha kedvetlenül &c.

3. Szolgály tisztességesen és tisztán: mert az te Istened bent, azt akarja hogy te is ő szolgálja s: tista légy: Levit. 11. Szentek legyetek mert én bent vagyok. 9. d. Engemet kövessetek beszédemnek, cselekedetemnek s ti-nékték valo szolgálatomnak bentsegében. psal. 100. *Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabit.* Ha te az rusnya szolgálgyü-

győlölöd : hát Isten mentől inkább tégedet rusnya embert ?

4. Szolgály Istenednek forgalmatoson, gyorsan, serényen. Mert illyen gyors &c. Szolgar bersed az Vr Isten . 1. Tim. 2. Sollicite cura teipsum probabilem exhibere Deo operarium. Azon vagy te bolga hogy sereny lehes egyebeknél az bolgálatban hogy uradnak gratiaját demereallyad : hát az Isten előtt is ugy cselekedgyél psal. 3. Ascendamus in montem Domini &c. Ha az forrásra mégy nem vagy forgalmatos azon, mit igyal , mert vagyon viz az forrasban: Vgy ha Istenhez mégy bolgálatod által. De az menésben ezeket tarcz meg. *Maledictus enim qui facit fraudulenter opus Domini.* Atkozot az ki csalardul cselekeddi az Vrnak munkajat. Ierem. 48. Vrnak munkaja az te Innepi kentelésed: *prædicatio* halgatásod, könyörgésed, háláadásod, alamisnálkodásod. Ecclesiakra, Scholakra, Templomokra valo gondviselésed. Lassad hat hogy Isteni felelemmel, szabad ákaratbol, tizteffégesen , forgalmatosan legyen. Mert átok utanna. Kié vagy? Istené. Kinek bolgalb? Istennek. Lassad hat hogy rea merjed emlékezretni Isten az te bolgálatodra. *Iulius Cæsar*

nak, az mint másuttis jelentétem őt Isteni valának az Tablan le írva, kiknek egyyen egyyen külön külön minden nap áldozátokat tört, könyörget: Te az egy igaz Istent sem érkezel szolgálni. Hát az mint Plinius írja. lib. 2. *Digitis Deos gestant, hōgy rōlok el ne feletkezzenek.* Azert hoztak ki nagy tēmerdek sententiaban: *Imprudenter illius imploratur auxiliū cui nullum unquam præsidiū obsequium.* Eztelenül hívod ezt segetsegre az kinek soha nem szolgálta. Akar bé haborusagodnak napjan remenséget venni boldog előmeneteled és meg maradasod felől? Szolgald Istenedet csendez állapotban. *Non facile in adversitate inveniuntur præsidia quas non fuerint in pace quaesitas* Prosper. Lassad proverb: 1.

H A Z N A

MELY boldogh az az ember az ki életebe Istennek szolgál? Vgyan kötelelése tezi az Vr Istent az ő jó szolgálattyaival az jutalmara szolgálattyanak.

HETEDIK PRÆDICATIO.

Versu 5. Psal. 20.

ELEitől fogvan igen törtek elmejeket az emberek abban, hogy hogy találhatnak az ő velek jól tört Isteneknek kedvet. Mert ugyan belenk oltaratóc ez hogy az kitől legh nagyub jót vettünk avagy varunk, annak mindenképpen igyekészünk kedveskedni: Mivel hogy penighlen senkitől több jót s-nagyabát is nem vettünk s-nemis remelhetünk mint Istentől. Ezokaért mindeneknek felete azon vagyunk mivel található kedvet Istennek.

Az ő Testamentombeli emberek is igen fáradoztanak abban el annyéra hogy mégh az czelt is megh haládtak. Mert az önnön magzattyokat is

17

mégh

még az tűzön-is által vizik vala Isten számára hogy már, 4. Reg. vers. 17. May időben-is, ki barandok járásban, ki böitelesben, kiegybe, ki masban akarja az Istennek kedvet keresni. De mind heaban. Annakokaért igen vilagosan ki jelentette az Vr Isten miben találhattuk ő bent Felégének kedvet mindeneknek felette: Ha tudni illik ő nekié fogalunk tökelletes sibiől és szabad ákaratból. 1. Chr. 28. Mert ebben az mi fogalattunkban ugy gyönyörködik az Vr Isten hogy soha jutalom nélkül azt nem hatta, nem-is hadgya.

Ez az oka az miért az Anyasent Egyház nagy bizvást emlekeztette az Vr Isten könyörgeseben az Davidnak fogalattyara. Midőn azt monda: Emlekezzék meg mindente áldozatidrol. &c. Rep.

S V M M A

IMMar ez mostan még hallot igekben könyörög az Anyasent egyház azon hogy az Vr Isten az David Királynak tanácsat birja, és igazgassa ugy, hogy minden gondolattyanak, tanacsanak, és igyekezetinek legyen boldog vege és jo ki menetele: Melynek veghétis még jelenti, mely az Anyasent egyház.

haznak öröme es batorkodása. Erről így szól: Cselekedgyék teveled az te kívánságod szerint, és minden te tanácsodat tellyesítse meg. Hogy örülhessünk az te szabadításodban és az mi Istenünknek nevében Zászlót eméllünk: Az Vr Isten tellyesítse meg minden te kérésedet.

R E Z E I.

KET dolgot forgat ez ighekben az Anyaszentegyház,

I. Mert azon könyörögh hogy az Vr Isten az David tanácsának adgya jó véget.

II. Másodszor, Véget és haznat jelenik meg ennek. 1. Hogy örülhessenek az szabadításban. 2. Hogy zászlót emelhesse nek, és így be summallyak kérésekét.

TEXtus. De tibi secundum cor tuum: Cselekedgyék teveled az te kívé szerint: Az kü úgy mint minden kívánságnak kut feje, vetetik it ez helyen az ő beñelelvő buzgo kívánságért, melyel az David gerjedezet. De nem valami éktelen kívánságért, hanem ollyért, mely az Istennek akarattyával nem ellenkezet, jó és Istenis volté. Ennek az ő igejéből mehetünk vegere. Mert az mint meg mondottam, hatalmas ellenségh tamadot ellene nagy erővel az

Sciru-

Seirusok: Lattya David, ha hatalmat vehetnek rajta mely nagy gyazra, s puztulasra jut az Istennek Anyaszentegyhaza Izraelben: Megh szakadoz az Isteni tiztelet, az Balványozas labat kap, az tiztelessé bent életnek rendi el fordul, az Isten neve gonozul kézd hallani. Sziveben azért azt forgattya, hogy az Vr Isten neki az ő ellenségin adgyon gyözedelmet, az Izrael maradhasson bekefében, melyben aldothassék az Vr Isten.

Ihol azért azt mondgyak: Vr Isten lattyak mi hogy az David Királynak minden gondolattya kivanfaga csak azon vagon, hogy az ő ellenségen gyözedelmet véven az te Anyaszentegyhazadra viselhesse gondot, az te tizteleted maradhasson épfében: Annakokaért tellyesicsed megfíve kivanfagat. Hogy így legyen, megh magyarázzok mas follasnak nemeben: Minden te tanacsodat tellyesicsed megh. Mert az bübeli kivanfaghi nyelvekél, az nyelv, altal tanacsra, hogy az mit ember büében forgat arrolugyan egybekkel is tanaczkozzek. Velede penig hogy az David Király olyan közönféges megh maradasra nezendő jorul az ő Orsfagának eleivel nem tanacskozot volna, hogy hogy

mi:

mimodon alhasson ellene ellenlégenek, hogy szabadithassa népét az idegeneknek igajokról, felel-mek és rettegesékalól, mimodon oltalmazza szabadtságát az Izraélnek? Latta ezt az Istennek Anya-
 bonteg, haza. Ezokaért ezt mondgyak: Válamiről te tanacskozol az közönséges jonak élő mozdítására tellyesice el az VrIsten. Egy főval azért minden bandedkanak, kívánláganak és tanacsanak boldogh ki menetelet kivannyák.

TANVSA G

J. MINEmü forgalmatossággal kel éhezniék, buzgo kiuánlággal ohaytaniok az felső méltóságbelieknek az ő palczájok álat levő embereknék czendez megh maradásokar, és elő meneteleket: Ollyan forgalmatosan és buzgo ohaytással, az minemüvel nagyub ne leheffen. Miért? Mertha mindeneknek felette azon nem forgalmatoskodnak, tiztekbén megh fogyatkoz-
 nak, Istennek és az embereknék haragjában esnek, az mellyért tiztekbén boldogul elő nem mehet-
 nek; de el ülniék vagyadniok: Ha azért az Istennek és az embereknék harágjokrol, gyűlöfsegekrül, és
 K bünte-

büntetésektől felnek, tehát mindeneknek felette való buzgó kívánságok legyen az népnek megmaradása s boldogh előmenetele.

Ihol az David Király bator ne mennyűnk mezzebe peldáért. Velede hogy ha az Anyaszentegyhaz ekeben nem vette volna hogy mindenek feletlegh forgalmatosab az ő Királyok, az ő oltalmazásokban, és jó előmenetelekben, hogy ilyen buzgó könyörgéssel kerne Istentől az ő Királyoknak éivenek kívánságának be tellyesítet? Isten éava tudgyatok. Pfal: 81 En mondottam Istenek vadtok. Mint ha mondan: En velem egy tiztet fogtok visélni. Lattyatok azért mire vagyon ennekem magasságheli Istennek fő gondom: Micso-da az en éivemnek legh buzgob kívánsága? Nem egyeb, hanem hogy az en Országomnak, Anyaszentegyhazamnak lakosira, es az ő megh maradásokra visellyek fő gondot, előmenetelekben segítsem. Hát tinéktek is földi Isteneknek ezen lezen legh fellyek való forgalmatosságatok. Miért? Mert vos vasalli Dei estis, Isten laba saray vadtok. Az melyért az ti vratoknak nyomdokat kel követnetek. Minemű elő peldakat hagyot az Vruak Lelke ebben

ben az jó Fejedelmeknek ám nyilván vadnak az ő
 irásban: Iudic: 3. Debora f. Baruc: Iudic: 4. Ge-
 deon: Iud: 7. Ioab: 2. Samuel: 10. Ezechias: 2.
 Reg. 10 &c.

Epimiondas felől olvasuk. Hogy mikor az
 Thebas Varosbeliek, Innepet bementenek, nyajas-
 kodtanak, & az ő seregével fegyverben került az
 Varost, mikor kerdeznek tőle, miért cselekedne
 azt, hogy nem vigad ő is egyűt az Varosbeliekkel?
 Ezt mondotta: Vt ciuibus meis tutis epulari lice-
 at: Hogy, úgy mond, az en Polgarim batorsa-
 gosan mulathassanak. Melyben meg mutata mi-
 csoda nagy híve férént eherte az ő alatta valoknak
 bekefféges meg maradasokat. O menyi keresztven
 gond viselőket karhoztat ez egy ember! Eők elsőik
 az jól lakásban. Tudgyatoke Tiztviselők hogy
 Pásztorok vadtok. Esa: 44. Micsoda az jó pásztor-
 nak mindenek felet való főrgalmatossága s-
 nagy kívánlágá? Előker. hogy az ő nyajat kies le-
 geltető helyen telepítse le. 2. Hogy az ragadozo
 vadáktól oltalmazza. 3. Hogy az mi kicsin haz-
 noczkaja vagy on úgy vegyé el, hogy az nyay meg
 ne emeztődgyek. Ezen az titizteték is. Kinek

kinék rendi berént nyugodalmas ballasa legyen: az hatálmáffaktok külső belső kegyérlenektől oltalmaztassanak. Gyapjokat el vegyetek és abból élyetek. Boni enim pastoris est tondere pecus, non deglubere: Az jó pásztornak tizti az, hogy az Iunak gyapjat vegyél s-ne nyelje el. De vizzat jarnak ebben is az emberek. Mert legyen úgy hogy oltalmazsak: De azonba emeztik őket ő magok. Mert nem elegendnek megh gyapjokal, fokot jövedelmekkel, fogalattyokkal, de ugyan megh emeztik testekben is, józagokban: Nem ok nélkül mutatta vala Isten Nabugodonozort birodalma-val egyűt igen igen magás földellő terjet sok agufaban, fakvattok ti. Az kicsin fatol csak arnyekot sem varhatni. Az nagy fatol azt várjuk arnyek is legyen: Szélvész ellen az ki afa fut, oltalmazza, gyümölcset sokat adgyon. Agaiban tüze is vagdálnak. Illyenek vadtok ti. Az Iuristák regulaja: Cui plus committitur, ab eo plus exigitur: Az kire sokat biztak, attol fokat is varnak, sokrul vesnek hamot.

De mégis hogézt tovább vigyem: Mihelyen valamely ember el valaztauk az községnek Varosban

az emberitársaságnak Országokban birasára s meg
 esküzik tiztíre: Ottan el esküzi magát magatul,
 eppen egezlén minden érejevel tehetségével csele-
 kedetivel az kösségeve tezi magát. Nem magatok-
 ke vadtok tehát, hanem az kössége; az melyre ne-
 ve mondgya vala Plato: *Minimam Principis partem ipse
 us debere esse Principis. Ut enim Princeps totus sit suus, nullam sui
 ipsius partem habeat necesse est.* Az az: Fejedelemnek legh
 kiffébbik egy résznek kel magának lenni. Aze
 mondom, az főnek előtte nem magaé hanem az é-
 gez testé, tagodé: Vgy teneked felső meltoságbeli
 embernek ugy mint főnek, eleted nem tied, hanem
 az egész emberitársaságé, és egyen egyen minden
 embere. Mert el eskütted magadat magádtul az
 emberitársaságnak.

Minemű buzgósággal és forgalmatossággal
 kéllyen azért ehezned az te palczad alatt leyöknek
 bekefféges meg maradasokat ismért meg ebből.

Ebben is pelda az Vr Isten, ki erős esküvéssé-
 vel mi Istenünkke tötte magát mind maga szem-
 lyeben. Gen. 17. Mind az ő bent Fiaban ki ugyan
 test az mi testünk czont az mi czontunkból ember-
 sége kerént, Eph. 5: vers. 30. Sőt feje s-elete az

Anyaszentegyhaznak, ugy hogy csak minekünk ő Tagainak él: Hol lattal oly fejet ki az ő tagait mar- dosta emeztette volna? Ollyanna löttel az tiztben mint az kovacsok ülő vasok. Latod minden horgas, rosdas vasat ő rayta egyenesetenek és fenyéletesnek megh: Teraytad kel az alattad valoknak egyenet- len dolgoknak el egyenesédniék, mely ugy lehet ha mindén sívednek kívánságabekesléges meg ma- radásokra lezen mint Davidnak.

H A Z N A

MEG tudhattyak ebből az felső megtóságbeliek- nek, miben kellyen forgatniok síveknek gon- dolattyat éyel és nappal: Nem amaz telhetetlen fősvénységben, penz gyűitesben, irigységben, testi bujaságban, hanem csak az ő tiztek herént valo jó dolgokban ezért. *Vt tranquillam & quietam vitam dega- mus sub eorum tutela.* 1. Tim: 3. Vgy áldgya meg az Vr Isten őket is tiztekben, ugy lefen Pater Patria, ug imadnak Istent mindenek erette. Intetnek azért tiztékre. Mondhassa az Anyaszentegyhaz. Tellye- sitse be azte sívednek kívánságat az Vr Isten &c. H.

II. Az kösségnek is tizti adatik it eleiben: Mint visellye magat az ő fejehez? Igy, mert ha egyeb-joval nem lehet, ragadgyon egy marek tizta vizet, mint amaz begény sánto emberrül írja Plutarchus, ki mikor az ő Királyat látta, nem tudta miben engedelmességet, hőféget, és halaádo voltat meg mutatni, egy marok vízzel alá eleiben Aggelilaufnak, kit jo neven vön: Mondom, ragadgy ajandekot teis, és az te sájadat tellyesics be erette valo imatságoddal &c.

TANVSAG

2. Tanaczrostön emlekezetet az Anyasent-egyház, mellyet mondek hogy nem csak az David Tanacsaban allot, hanem az Ország eleinek tanacsaban, tanullyuk meg onnan: Honnan függön minden mitanacsunknak boldoghelyen való esese, és aldot elömenetele: Nem egyebünnen, hanem egyedül csak az Istennek igazgatásából, hogy ha az mitanacsunkat Isten kezdi birni és igazgani. Mert ha csak labunk lépese is ugy lehet, ha azt az Ur Isten igazgattya. Psal: 37. Hát az mi tanacsunk-

csunk is úgy véßen boldogh előmenetelt ha Isten kezdi igazgatni. Miért csufollya az Izrael az öellenfégét. Efa. 8. Inite consilium & discipabúur: Loquimini verbum & non fiet; quia nobiscum DEVS. Tanácskozzatok s. elöfol: follyatok nem léßen meg: mert velünk az Isten. Láddé, mely igen markában foritotta az Vr Isten az emberek tanácsoknak el indítáfat, s. végben meneteleit tanácskozzatok s. el öfol.

Honnan fűgyön tehát &c. prov. 16. Sortes mittuntur sed à Deo diriguntur. Isten hat egyedül az ki az tanacsot bétellyesíti. Mondanád: hát nem kel emberekkel közölni? Vay igen is kel. Mert ezzel az mediomok az esközök nem rekeztetnek ki. Sőt igen ebfefeledet ember az, az ki tanacs nélkül cselekedik. Meg kívántatik azért mindeneknek felle az nagy Tisztviselőkbén, s. az Fejedelmekben, hogy hű tanácsosi legyenek. Miért: Mert ibi salus, ubi multa consilia, mert consilium custodiet te, prov. 22. Mert azt mondgya Salustius: Ego ita comperi, omnia regna, Civitates Nationes, usq; eo. prosperum imperium habuisse, dum apud eos recta Consilia valuerunt.

En úgy tapasztaltam, hogy minden orsfagoknak varasoknak, nemzetsegeknek addig volt boldog birodalmok medig önalok az jó tanacsoknak helye volt

volt. De ebben-is nézd meg may időben minden
 rendekben az nagy fogyatkozást? Felső méltóság-
 béli uram segyenli tanácsra bocsátani dolgát, ha-
 nem mindeneket maga tanácsából akar cselekedni
 hogy mindenekben az dicsiret csak övé légyen. Ho-
 norius, & Archadius Imperator corporis sui partem consiliarios
 dixerunt. Nem ugy cselekedik vala Antonius Pius, ki
 soha semmi dolgát addig, sem hadi dolgát, sem az
 orsógra nézendőt nem cselekedet, valameddigh
 Tanácza nem bocsátotta sezt mondotta. *Aequis
 us est, ut ego tot taliumq; amicorum consilium sequar, quam ut tot
 talesq; amici meam unius sequantur voluntatem. Iulius Capitolinus.*
 De mostan: No bele Balas lovat ad Isten &c. Vét-
 keznek az Tancsok is, kik nem tudom micsoda
 tisztesség kívánásból, proprium commodumnak
 kereséséből, Irigységéből ugy megfogyak tanacsok-
 kat, Lelkek ismereti ellen azt mondgyák: Afa:
 vagy felre vonják, kik miat az közönséges jó elő
 nem mehet.

Polibius írja: *Æmulatorum & sibi mutuo invidentium
 consiliatorum inter se contentio in cana est, ut male Reipub: cons-
 ulant, dum alter alterius consilia evertere vult, & conatur.*

De erről mostan többet nem szólok: vege ez hogy
 soha annak tanácsa boldogul elő nem mehet, va-
 laki Istennel nem békés es valakinek igaz hü tana-
 csosi nincsenek.

Fulgos: írja homulius inkább akarta hogy hitván Kiraly légyen csak jó tanácsosi legyenek, hogy sem jó Kiraly, hitván tanácsosi. Mert könnyeb egy hitvánnak fokaktul birattatni, hogy sem sokaknak egytül. Kérdik vala régenten Biaftul, minek keresésében kellene az embereknek leg börgalmatosban faradozniok? Nulla, inquit, de re æque solícites morales esse debere, quam de quærendis consilijs, & consultoribus. Nam neq; res secundas conservari, neq; in adversis resisti inimicis pluribus, nisi cum maturis & viris, & consilijs posse. Az az, semminek keresésében az embereknek nem illik olyan börgalmatosoknak lenniük, mint az tanatsnak és az tanácsosoknak keresésében. Mert az meg ért értelmű emberek nélkül és tának nélkül sem az boldog állapotot meg nem tarthatni, sem az fámos ellenségnek ellene nem áthatni.

NOYLCZADIK PRÆDICATIO.

Versu 6. Psal. 20.

AZ reghi értelmes bölcs emberek no-
ha az Anyaszentegyhaznak tarsáfágan
kívül leven semmit az Istennek ki je-
lentet akarattya felől nem értetnek:
Mind az által az természetnek vilagabol oly böl-
csen ebelen birtanak minden rendeket, hogy az tiz-
tességes élet, az egymashoz valo szeréttet és engede-
lem mayd inkább vralkodot ő közötték, hogy sem
mint azok között, az kik keresztényeknek tartottak
ő magokat. Az többiről penigh hogy ne bollyák.
Minemű fenyetek alat tártották az ő Fejedelmeket,
ám az Biasnak törvényéből megh tetzik, kiilyen
szabolaban fogta őket. Priennensium Gubernator
bis, singulis septimanis supplicatum Dijs ito. &c.

L 2

Az

Az Priene Varosok Fejedelme minden heten ketzer, az Istenekhez könyörgésre fel megyen, és az Templomban meghjelenniek, az ki vizzat cselekezik, nem csak Fejedelemfegenek tiztitöl foztasék meg, de ha meg haland temetese ne legyen. Mert az mely Fejedelem életében az Istent nem szolgálta, képtelen s. illetlen hogy dicsertésék, és ugy temetessék. David Királyon ez az sententia nem esét volná, mert az mondgya Psa: 119: Hogy napjaba hetzer mondot dicseretet az Vr Istennek. Ez az oka az miért az Anyaszentegyhaz olyan batorfággal mere emlekeztetni Istent az Davidnak Isteni szolgáltyara: Emlékezek megh minden teáldozatidrol az Vr Isten, és adgyon jutalmat annak: Sőt cselekedgyek te veled az te kívánságod szerént, és minden te tanacsodat tellyesítse meg. Melyben esfedeznek az David igyekezetinek és tanacsanak boldogh előmeneteliért. &c Repete paucis.

S V M M A

IMMar ez mostan megh hallot igekben 'az Anyaszentegyhaz veget jelenti megh annak miért kívánnyák olyan igen hogy az Vr Isten meg halgassa az David

David Királyt: Hogy örülhessünk az te szabadításodban és az mi Istenünknek nevében Zászlót emelhesünk, az Vr Isten tellyesítse megh minden tekerésedet.

R E Z E I.

KET dolgot forgat az Anyaszentegyhaz ez mondasban.

I. Előfer, ket veget mondgyak megh miért vísellye áldot helyben az Vr Isten az ő királyoknak tanacsat: 1 örvendezhessünk az szabadításban. 2. Dicsekedhessünk nagy Triumphussal, nagy Diadalommal:

II. Be summallya könyörgését: Minden te kerésedet Isten hallya megh.

EXultabimus. Tudgyuk hogy minden mi keresünknek vége s-hazna gyümölcse vagy on, az miért valamit kivannunk könyörgesünk által Isten-től megh ádatni, mint az minden napi kenyerét azért hogy testünk taplaltassék, az bűn bocsanatot: Hogy Istent reánk ne haragudgyék. áldást adgyon. Ihol it-is eddig valo esédezesének végét mondgya meg Izraél: Had örüllyünk: Miben? Az te szabadításodban. Mint ha azt mondanak: Vr Isten azért tegy jól az királyál, azért legy jelen neki segítségel és azért hordozzad áldot helyben az ő tanacsat

és kívánságit, hogy mi nagy örvendezéssel vigassággal és tellyes örömmel prædicalhassuk az te szabadítástodat, hogy ellenségedet megh segyenitetted, és minekünk csendez bekecséges megh maradást engedtel. Mert hajelen nem lebez ségitségeddel semgh nem szabadítaz, gyazra, banatra és nagy siralomra fordul az mi dolgunk. Annakokaért tegy jol Vr lsten az mi Királyunkkal.

T A N V S A G

MIBől farmazik és honnan vagon eredete az Anyasentégyhaznak ez világ szerént valo örömenek és örvendezésének? Nem egyebünnen hanem az ő Fejedelmének ellenségen valo győzedelméből. Miért? Mert mind azoktul az kőserves igaktul lezen az Anyasentégyhaznak megh szabadulásá az győzedelem által, valamelyeket az győzödelemes ellenségh az Anyasentégyhazra bállethatta. Micsoda kőserves igak azok? Nem nagy igae ellenségednek, mint valamely Hohernak kezében esned, jószágodtul meg foztatnod: Hazadbol ki rekeztetned: Elyifelhetetlen iga bõlgalat ala
vetete

vetetned: fáados könnyen elő emberből rabba tetetned, ugy meg fonnyadnod, fáadnod, mint az kemencze, az mint Ieremias az ő sírálmarul írot könyveben, az Sidok felől ezeket bešelli? Aze mondgya: Az Csecsemőknek nyelvek inyekhez ragadot: Az kik gyönyörűségben éltenek az utzakon megh fogyatkoztanak: Az ganejokat ölelgetik vala: Az kik, ugy mond, az honal és az tejnel fejerbek valanak, az piros Marvany könel pirossabak, az Saphirnal ekesebbek, az řemmel feketebbekke löttének, meg nem ismertettek az utzakon, az bürök csonttyokhoz fáadot, mint az csétep ugy el fáattanak, Iob volt az kit fegyverrel megh öltének. Thren: 4. De mit hozok erre példát? Amaz kurta nemzet mikorit torogh vala nem így volté allapottyok az földnél lakósinak: Rettentes mondanijs az holt testek között az gyermekecske mint mazkalt, ugy kereste megh holt Anyanak emlőjet? Az törvény farul az embert le vettek, s megh ötték: Istenért lödd meg, Vram amaz ebet, macskat, had egyem megh, Az temeter őrizték, hogy az nappal el temetteret testet, gyél fel ne asák s meg ne egyek, az ember el fáadot, mint az törvény farul fáadot volna.

Nyelv

Nyelv bizony elő nem tudna ſámlalni kéſér-
 ves állapottyat az gyözedelmes ellenségnek az A-
 nyaſentégyhazon. No azért: Honnan vagy az
 te ez vilagi örömednek ſívbeli nagy örvéndezesed-
 nek eredeti. Fejedelmednek ſabaditaſában. Mi-
 ért? Mert mind ezektől az köſerves igaktul ſaba-
 dult meg ellenségin valo gyözedelme által. öröm,
 halálra ſententiazoſ embernek ezt hallani. Nem
 halſ megh kegyelem fejednek, de bizony nagyub
 öröm ezt hallannod: Megh véretet ellenségünk.
 Hát minden külfő örömed vagón csak fejedelmed-
 nek gyözedelmében. Hogy az Iſtennek nepe Æ-
 gyptombol megh ſabadulvan az veres Tengeren
 ſaraz labbal által jöve, Pharao az vízben veſe.
 Mond megh micsoda öröme lehetet ackor Izraél-
 nek? Am Moyses együt az Izraéllel nagy ſep éne-
 ket énekle örömeben az Vr Iſtennek, mint megh
 olvashatod Exod: 15, Level költ amaz nagy hatal-
 mas Aſuerus Királtul, hogy az ő birodalmában
 az Sidok egy bizonyos nap le vagattafának, ki-
 csintől fogvan nagyigh joſagok el prædaltaffek,
 Eſt: 3. De vizza fordita az Vr Iſten és az ő ellense-
 gek ölettetenek megh. Micsoda örömek lehetet
 abban

abban az Izraéliknak ám Innepet fentelnek annak öröme, Est. 9.

Micsoda hát az oka hogy Izráélben levő Anyafentegyhez az ő Királyaért ilyen buzgo süntelen való könyörgéseket tezen, ihol fakad ki. Mert lattják hogy ha succumbal megh győzettetik az halálnál keservesb iga sál az idegenektül reajok: ha penigh győzedelmes lében, örömök vigassagok lében. Mi az oka hogy nekünk-is mind itt közönlégesen, s-mind penig egyen egyen mostan kel az mielőtünk járonként könyörögnünk? Nem tudgyátoké, hogy ha ott az dologban hiba lében, ottan minden nemzetiségnek prädájává lébünk, az ki felkelhet, ront, öl, vagh, prädal: semmi volt eddig való keserves iga, ahoz képest, mely immar mireánk balléatnék. Csak az Isten kegyelme vagyon ám az fejünk felet. Bizony méltó volna gyazban öltözénék, böytöt hirdetnénk, az Istennek házátul el ne tavoznánk, mert jay, jay minékünk ha az ellenség raytunk győzedelmet vében. De nem tuttok jozanon ez felöl elmélkedni. Nem tudom veszedelmeket, romlástokat érziteké, de finten el idegeneteket az Isten házátul, semmiben nem vattok re-

M

steb-

stebbek, mint az könyörgésben. Holvagyon az te ez világi örömdnek eredete, Ihol megh tudod. Nem nagy örömdé, hogy ezt-is ide tegyem, honnyodban, házad népével, edes magzatiddal meg maradnod, az Isten aldásabol nagy ssep mértéklelesen élned, az Isten házát gyakorlanod, hivatalodban békességben el járnod. Ellenben nem nagy keferüfége apros magaddal téli időben házadbol ki budosnod, minden bé gyüytöt jovaidat, jófagodat el hadnod, imit amot ehel halva rettegned félned, buydosnod? Elötted mellyiket válastod: hogy ha az könyörgésben gyors, hü lébez, Fejedelmednek az Vr Isten gyözedelmet ad, tégedet meg tart, nagy örömmel tölti be az te sívedet. De ha ebben rest lebez, izdore fore, mert bizony nem leben megh maradáod.

H A Z N A.

MEGtudhattyuk innet mint kellyen minékünk mindeneknek felette sörghalmatosnak lennünk? Az Anyasentegy haznak meg maradáfa felöl: hogy az idegenek miat ne jusszon püstasagra, az bálványozas

nyozaslabat nekapjon: az Isten neve gonosbul ne hallasson: mijs az késerves iga alatt az Istent sem-
től semben ne kénseritessünk karomlani. No hát
intetünk, az magunk dolga üzese nek hagyjunk
békét, mindeneknek felette boldgallyuk az Vristent.

2. Vége. In nomine Dei nostri vexillum erige-
mus. Mellyben azt akarja az Anyaszentegyház je-
lentenit, hogy az Istennek jo tetemenyét meg isme-
rik, nagy örömmel valo háládással meg közönik, és
meg erebtet hazloval térnek megh az ő helyekre az
gyözedelem vétel utan ugy mint gyözedelmeselek.
Mert az réghieknél sokas vala ez, hogy valamiko-
ron ellenségeken gyözedelmet vötte nek, nagy ör-
vendezéssel Triumphust diadalmakat valami mo-
don meg mutattak, mint Tirus Vespasianus hogy
Sido orsagot meg ronta, Romaban gyözedelmét
meg mutogatván egy néhány ezer Sidokat hanyat-
ta az vadaknak. Sefotres Egyiptusnak Kirallya es-
tendönként négy négy Kiralyokkal vonattya vala
Szekérben magát: Pompeus négy Elephanto-
mokkal: Antonius négy Orozlanokkal. Itt az A-
nyaszentegyház nem azt igiri, hanem azt mondgya,
az mi hazlonkat megh ereztyük, és nagy örömmel

ugy köszönnük meg az szabadulást, ellenfelegen va-
lo győzedelmet.

T A N V S A G

Mivel haythattyuk az Vr Istent az mi könyör-
gésünknek meg halgatására? Nem egyeb-
bel, hanem ha könyörgésünk közben kötelezzük
magunkat az hálaadásra és az háladásban valo Lel-
ki örvendezésre az mi Istenünknek. Mert noha tar-
tozunk az hálaáással, de meg is hogy vidám sível
engedelmességre és Isteni szolgálatra kötelezzük
magunkat, az Vr Istenis ugy vébi kedvesen és azért
az mi igiretünkért tében jól velünk. Így nagy példa
bizonyágul erre az Iacob Patriarcha cselekedete, ki-
nek mikor Isten megh jelenek azt fogada az többi
közöt: Erit mihi Dominus in Deum, es ez kö Isten
házának hivattatik, sőt hálaádatosságomnak meg
mutatására dézmátis adok ^{Gesz. 28.} Exod. 28. Így cseleke-
dék Gedeonis Iudic. 6. De nyilvánban lephete, ki
mikor az ellenfégre indulna, *votum vovit Domino dis-
cens; Si tradideris filios Amon in manus meas &c* Iudic. 11.
David pedig mayd minden könyörgésében kötele-
zi magát az Isteni szolgálatra, mint az ő Psalmsit
az ki

az ki olvassa, meg tudhattya Ihol itt is az Istennek népeazont cselekedé: No azért mivel haythatyuk az Istent &c. Igy haytotta s̄ent Anna Abbonyis meg az Vr Istent 1. Sam: 1. De ezt nem terjessem: nyilván vagyom.

H A Z N A.

MEG tudhattyuk ebből micsoda legyen az mi tistünk: az buzgo könyörges mellet az Istenhez valo hálaádatosságunknak kötelezése. De ebben is megh restelték az emberek, csak ők vonhassanak az Istenén kicsin gondgyok ostan annak meg hálaáására: s̄öt gyakorta az mit meg s̄orulásokban valo könyörgések által igrnek az Vr Istennek, nem agyak meg mint Ananias Saphyra az s̄ent lélek ellen hazudnak Act. 5. Ne csudallyuk tehát hogy sokan az Isten áldása közöt erőtlen halállal ki dülnek, sokan rutul vesnek, s̄ökaknak az mit Istentől kértenek vesbedelmekre fordult. Mert az mit fogattak Istennek, meg változtattak, nem attak meg. Deakot tanétottak: Templomot építették &c. De belö s̄öt az tartyéka. Mert az menyere az penz nevedet, annyira az s̄ereteti és az s̄öfvenység. No hát

M;

inter-

intetternek ebből &c. Besummallya első részét ez
dicsiretnek az Anyaentegyhas: Minden
kerésedet tellyesicse el lsten, kiről
oda fellyeb hollottam.

KILENCZEDIK
PRÆDICATIO.

NEMInémű gyönyörűségben élő ember
felől iya Plutarchus, hogy az ő kerté-
ben csemetet viven be oltotta, es mi-
kor gyümölcsöt teremtet, s-érlelt
• volna, maga kedve keréstében oda mene, hozza
• nyula hogy lefakassa: azonban egy Erdei dišno
• hértelen rea menyén ki vagya az bélt meg hala, az
gyümölcsöt meg nem haraphata. Melyből az el-
més bölcs emberek ilyen példa befédet hoztanak
ki. *Multa cadunt inter calicem Supremaq; labra:* Azaz, ma-
gyarul

gyarul mikor az Arany Almához nyulnál akkor rantyak el az gyeként alolad: Melyben az ember életének és minden bándékanak cselekedetinek bizonytalan voltat jelentették: ki olyigen romlando, mint az fenyves temerdek berencsenek vékony pengő üvege. De nem így vagy az azoknak dolgok kik buzgo könyörgések által az ő Vroknak Isteneknek kezében ajánlottak az ő dolgokat f-gondgyokat ő reaja biztak, hanem erőssék mint az Sion kőszikla álló hegye az mely soha megh nem mozdul azt mondgya David psal. 125 Ez az oka az miért az Istennek Anya bente gyhaza is Davidot az ő haboruságának napyán minden népével ellensége ellen, az Vr Istennek oltalma, segitsege, gondviselése és Tutorfaga alá ayánlá f- azt monda: Det tibi secundum cor tuum &c. Miért? ut exultemus in salute tua &c. Répete.

S V M M A

Immar ez mostan megh hallot igikben az Anya bente gyhaz örvededez nagy háladással azon, hogy az Vr Isten az ő könyörgesét megh halgatta, mely második része ez dicsiretnek. Mert az mint immár megh jelentem örvendeznek és örvendezésekben
mint

mint bannyék Isten az hivekkel, s mind az ő ellenfegyivel meg jelentik és ismét könyörgesen summalyak be az dicsiretet. Erről pedig így szól: most ismerem hogy meg tartya az Vr az ő kiralyat, meghalgattya ötet az ő szent eghéből: az ő job keze hatalmasson meg szabadittya: Hármát mond az Anyaszentegyhaz ez ő örvendezésében:

R E Z E L

1. Bizonyittya magát azzal hogy az Vr Isten az ő könyörgések szerent David Kiralt meg tartya.
2. Hogy könyörgéseket éppen betöltötte.
3. Hogy minden akadalyokat job keze által e-lőle el fordított. Textvs. Nunc cognovi &c

FEL kenettetnek mondgya Davidot az ő Kiralyfagara nevezve. Mert abban az időben ugyan materialis oleo, külső olajal kenettetnek vala fel az Kiralyok, mellyel mind az tisztebeteltetnek vala, mind az Christusnak példazati lesnek vala es gyakorta az tisztehez illendő ajandéko is vötte nek az a-lat az szent Lélektől. Azt mondgya hogy most ismeri meg az Anyaszentegyhaz hogy ezt az ő kenet-
tet

tet meg tartotta, melyben az hitnek örvendezése és diadalmaskodása vagyon. Mert még semben sem állott vala David az Syrusokkal mikor ezt mondgyak: De azért bizván ahoz hogy az Vr Isten az ő hiveinek könnyörgéseket meg halgattya. Mint ha immar meg tellyesedet volna úgy bolnak örvendezéssel es hálaádaással rola. Azt mondgyak azért, örülünk örvendező hálaádaással. Mert bizonyoson tudgyuk s-el hittük hogy az mi könnyörgesünkre meg tartod az mi Kiralyunkat Vr Isten.

T A N V S A G.

Minémű álhatatos hit, tellyes bizodalom és elő remenség kívántatik az könnyörgesben? oly álhatatos hit, melyben semmi tetovazás ne legyen: oly tellyes bizodalom melyben semmi kételkedés ne talaltassék, és oly elő remenség, melly az Istenre úgy tamazkodgyék mint ha immar azt az mit remél meg nyerte volna. Miért kívántatik illyen hit, bizodalom, remenség? Azert hogy valamit kérz az Istentől meg adgya. Mert lehetetlen dolog hogy valaki álhatatos hitből tellyes bizodalomból, élő remenségből Istent valami Lelki testi jókért megh

N

talállya

98. Talallya könyörgésének általa hogy Isten azt meghem halgatná. Vegyük batorrendeletű.

1. Azt mondom: valaki álhatatos hitből kér valamit Istentől megh lében, ám ő maga bizonyította Christus Matth: 21. valamie kerendetek hiven elvésitek. Azt mondgya, ha hisitek ugy vésitek el: Imet Marc. 9. omnia possibilia sunt ereditio: melyre mint az felleg olyan sürön hozza az példakat elő sent Pal Hebr. 11. és azzal köte bé, hogy lehetetlen dolog hogy valaki kellyen Istennek hienélkül. Meg tetzik azért hogy valaki el hiheti azt, hogy az Isten fiának nevében meghalgattya könyörgéset, héaban Isten elől el nem jü.

2. Mondam: hogy valaki tellyes bizodalomból kér valamit Istentől, ugy tarsa, mint ha mar-kában boritva tartaná. Erről Hebr. 4. Iarullyunk azért nagy bizodalommal az kegyelemnek bekieleiben: Mi lében az tellyes bizodalom által: Ir-galmáffagat és kegyelmet találunk az alkolmatos segitseghe.

3. Mondam: valaki élő remenséggel Istenre tá-mazkodik könyörgése által segyent nem vall. Az mint sent Pal mondgya Rom. 5. pes non confun-dit.

dit. Innen mondatik az Christus beata spes boldog remenségnek. Tit. 2. Mert valaki ő általa támasztva dolgot Istenre könyörgése által boldogh lében remenségében: Davidis psal. 36. spera in eo & ipse efficiet. Te benned reménlettem, s meg nem segyenültem psal. 70. Mind ezek valakiken találtnak azokrol mondgya Isten Esa. 65. Es lében meddig nem kialtanak hogyan meg felelek nékiek meddig ők szollának meg halgatom őket. Minéműálhatatos hit tellyes bizodalom és élő remenség kivantatik az könyörgésben. Ihol jól értyük. Láddé az Istennek hivi meg sem fogták csak könyörgöttek, s már ugy tartyak mint ha meghnyerték volna. Mert tudgyak bizonyossan hogy az Vr Isten az ő könyörgéseket heaba nem hadgya:

H A Z N A.

J. **E**Lőször minémű ereje legyen az alázatos sziből és töredelmes lélekből származot könyörgésnek, im megh tudhatod: oly bizonyos abban s ugy tartya, mintha régen megh nyerte volna. Mi az oka hát hogy mi nem varhattyuk ilyen bizvást, véget az mi kérésünknek? Mert kételkedünk. Azert

mondgya s^{ent} Iacob cap. 1. ne reméllye az tetova-
zo s^{ivü} ember hogy valamit nyerjen az Isten^{töl}:
Mert az ki kételkedik hasonlatos az Tengernek
habjához, kiaz s^{eltöl} hanyattatik. No azért alha-
tatos hit kivantatik mely által mind addig czügge-
dezz, mint az kicsin magzat s^{ülei} után, te is Isten
után hogy megh nyerhesse^d s^{öt} ugyan s^{iras}oddal is
akaratomra haycsad az Vr Isten.

2. Meg tudhattyuk azt-is, mind à Fejedelmek-
nek, mind polgari tarsasagnak honnan f^{üg} üdvös-
ges meg maradások: Az Anyas^{ent}tegyhaznak kö-
nyörges^{töl}. Mert az Ecclesia az, az ki könyörgése-
ben, mint valami erős fegyverben fel öltözteti az ő
fejét elötte járojat, hogy az vesedelem hozza ne
s^{erjen} psal. 91. Az polgari tarsasagnak letelepedet
seregét, mint valami erős Lanczal környül vesⁱ kö-
nyörgés^{vel}, hogy őket meg ne s^{ag}gatthassak; hát
ebben ebben, az alhatatos hitböl, tellyes bizoda-
lombol és élő remen^{ség}böl, zarmazot imatlagban
kel foglalatofoknak lennünk.

Ez az oka az miért 2. azzal biztattya magát az
Anyas^{ent}tegyhaz hogy meg halgatta az Vr Isten az
ő s^{ent}séges eghéböl az Davidot, Eghet emlitenek

az ő

az ő hitőknek gyarloságnak és erőtelenségének
gyamolítására. Mert az miképpen regen az irigyek-
nek ládáját, annakutanna az Syononon éppítettet
Templomot vetette vala az Vr Isten külső-képpen
femek eleiben hogy arra nézvé az Istennek közöt-
tök való jelen léteről, gondviseleléseről, és oltalma-
zafarol emlekeznének, lennének bizonyosok, Ak-
képpen mostan femeket fellyeb emelvén eghet e-
meltenek azon Istennek hatalmanak Mennyei Fel-
ségének, és veghetetlen nagy birodalmanak megh
jelentéséért, hogy onnat halgatta meg az Davidot
az Vr Isten. Ebben is az hitnek diadalmaskoda-
sa és dicsekedése vagyon, hogy eghet emlegetnek:
Az poganak imide amoda nyargalnak femekkel
bívőkkel: Mi penig az éghre nézünk onnan várunk
segítseget: im megh vagyon.

T A N V S A G.

MInémü vidam bivel, femmel nézhetünk mi-
js hivek minden igyünkben es megh borulá-
sunkban az eghekre: Oly vidam bivel: Mint az mi
Aryanknak Istenünknek gazdag kincses tárhazara,
kiből minden áldást mi reánk ballit: Oly vidam
fem-

Semmel mint az mi érettünk esedező s-dolgunkat
 Isten előtt forgato egyetlen egy közben jaro
 Christusunknak mennyei Felleget tündöklő dicső-
 seges pal otájara kiből mi reank vigyaz: Oly vidam
 sível mint minékünk az Christusban kebittetet é.
 des hazankra, kinek örökös lakosi vagyunk. Eph. 2.
 Azert mondgya David: Domine in celo misericordi-
 a tua psal. 36. Sz. Istvanis ide néze az ű utol-
 ső igyeben, és azzal biztattya magát: Latam az e-
 geket meg nyilatkozván, és Istennek Fiat allani az I-
 stennek jobján. Aét. 7. Iholitt-is az hivek eget em-
 legetnek: Onnan jött az te oltalmad segitseged
 mi reank. Az mi Atyánkban-is azt mondgyak: Mi
 Atyank ki vagy mennyegben az mi kívansagunk-
 nak bé tellyesedéért. Minémő vidam sível sem-
 mel nézhetz az eghekre im hallod.

H A Z N A

MEG tudhattyuk ebből mely boldogok azok az
 kik tista orczával sível, semmel nézhetnek az égre:
 Istenis olyan vidam kegyes semmel orczával te-
 kintél azokra: De ellenben mely boldogtalanok
 azok az kik fertelmes sível, semmel, orczával néz-
 nek

nek az egekre? Isten is haragos szemmel tekintél azoknak börfnyű büntetésekre. psal. 13. Monda az bolond szívében: Ninczen Isten. Dominus de celo prospexit super filios hominum: Az Vr Isten pedig az éghből nezet az embereknek Fiaira. Mite talalt? Omnes declinaverunt &c. Mint Sodomanak vértke az eghet foytotta volt, s amel vesenek. Micsoda orczával s szemmel mertek az egre nézni? De nem terjesztem. No hát intetel ha az eghből oltalmat segítségert akarz nyerni tistta sivel szemmel orczavel néz oda &c.

3. Biztattyak az hivek azzal magokat, hogy az ő job kezével tartotta meg az Vr Isten az Davidot. Iob kar avagy kez, tulaydonittatik az Istennek emberimod szerént, az ő győzhetetlen hatalmanak meg mutatásaért. Mert az erő az job karban kézben vagyon: Azt mondgyak: Vr Isten lattyyuk hogy az te Isteni erődben tartatik meg az mi Kiralyunk te forditaz el minden akadált ő előle, hogy tistiben elő menven minket oltalmazzon, mely mi nekünk nagy háládassal való örvendezésünk. Az te job karoddal oltalmazyan ötet.

TANV-

TANVSAG.

MInémű bizodalunk lehet minékünk-is az Istennek győzhetetlen job karjában és veghetetlen hatalmában : Oly bizodalunk hogy minden veszedelmektől az általtartathatunk megh, Miért? Mert nincsen tanacs: nincsen erő, nincsen akadaly az Istennek job karja ellen. Ezert ő Seregeknek Vra, ki az ő job karjával avagy veghetetlen hatalmával az teremtetet állatokat Seregben allattya az hiveknek oltalmokra s javokra, az kegyetleneknek büntetésekre. *Dextera tua fecit virtutem psal. 118.* Ezzel nyoma kétfele az verést Tengert az ő népe előtt, hogy szaraz labbal által jöyenek azon. Ezzel allatá az feleket seregben, amaz keresztényen Theodosius Czaárnak győzedelmere: *ō nimium dilectē Deo cui militat etc.*

H A Z N A:

MEgtudhattuk ebből mely igen vétkeznek azok az emberek, kik magoknak Isten hatalma ellen valami meg maradásra való ezközt gondolnak megtalálnak? David igen teprenkedik magában hol talál-

PRÆDICATIO.

105

talalhatna megh maradaſt, ſ- azt talállya fel: ha az
haynalnak Szárnyara kelnek ſ- az egekben mennék
ott vagy te Vr Iſten &c. Azert hova fuſſak az te ſi-
ned előtt? pſal. 139. Iſten ſava Amos: 9. ha az po-
kolig lemennek, onnan az én kezem ki hozza ö-
ket. Ha az éghben fel mennek onnan le rantom ö-
ket &c. Hova fogod azert fejedet az Iſtenek hatal-
ma előtt? Meny à Deo irato ad Deum placatum
az mint Agoſton Doctor mondgya vala. Vigaf-
taltatnak-is azok, az kik Iſtennel békéſek és az ő
hatalma alá vontak magokat: Nincsen ſeſelmek
&c. No hat meg ne baneſuk ez nagy hatalmu Iſtent
főt alázzuk megh magunkat az ő hatalmas kezei a-
latt, hogy minket fel magasztaljon az megh latoga-
tſának napyán. 1. Pet. 5. verſ. 6. Melyre ſe-
gellyen az Vr Iſten, kinek legyen
tiſteſſeg &c. Amen.

o

TIZE

T I Z E D I K P R Æ D I C A T I O .

Verf. 8. 9. Psal. 20.

ELETTE emlek ezetes Hieronymus Doctornak amaz ő mondása: legi perlegi & itérum relegi &c. Olvastam által olvastam ismét meg olvastam, de soha nem találtam hogy gonosb halállal vezet volna az el, az kiaz atyafi bereternek tisztit örömeft cselekedte, ugymint kinek sok közben jaro vadnak, s lehetetlen penigh hogy az sokaknak könyörgeseket Isten meg nem halgatná. Melly mondasaban az Hieronymus D. az sok embereknek egy emberért valo esedezéseknek hathato erejét jelenti meg. Mert azok az ő könyörgesekben ugyan fel emelik az egekben az kegyes embert Isten elöt le téfik, es egy bível bayal azon esedeznek hogy Isten azzal tegyen jól: *Íc ha mi nehelege es haragya volna*

volna Istennek az kegyes emberre, ennyihitik es mint valami kedvesség szerző s indító ruhával az könyörgéssel ugyan be fedezik mint Iacob az áldást az más ruhájában, ugy ezeknek könyörgésekben vezik el az jót. Illyen vala az Cornelius az Sz. Lukatz tanítása szerént Act. 10. Davidot is így állatá meg az Anyaszentegyház Isten előtt haboruságának napyan, kire ugyan áldást is nyere. De csudalatos az hivek hitőknek nagy ereje. Még mezze vala az ő könyörgéseknek meg halgatása de még is mint ha regen bé tellyesedet volna, ugy örvendeznek. Mostan ismerem &c. Répéte.

S V M M A

IMmar az mostan megh hallot igikben még is Istenbéli örvendezéseket mutattyák meg, mind abban hogy el veőnek az hitetlenek kik Istenben nem biznak, hanem csak külfő erőben es eszközökben, mind ellenben penigh az kik Istenben biznak mint ők, meg tartatnak, és ugy vegezi eleg rövid keresken az könyörgészet. Erről így szól: Nemellyek fekerékben, némellyek lovakban (biznak) mi penig az mi Vrunknak Istenünknek nevérol emlekezünk

zünk. Ezek meg görbette nek és el estenek, mi pe-
nig fel költünk és fel egyenesettünk: Vt Isten tarcz
meg: az Kiraly halgasson megh minket az napon
mellyen segítségre hiuk ötet.

R E Z E L

KEt dologh vagyon az hiveknek örvende-
zésekben

- I. Az hitőtleneket mind bizodalmokban, semind annak
ki menesiben verik magokkal ellenben: Amazok bíza-
nak Lovakban, űekerekben: ők az Istennek nevében
Amazok el esnek: ők fel kelnek.
- II. Be summallyák fel vegezük Imatfagokat ez könyörge-
seket.

TEXTVS.

HI in curru & in æquis. Az regi hadakozo em-
bereknek erejek állott az hadi űekereknek es Lo-
vaknak fámos voltokban. Az Syrusoknak is kik az
Sido orűag ellen késültének vala. Harmintz ket-
ezer űekerek vala.

2. Sam. 10. 1. Chron. 19. kikben mind bizo-
dalmokat helyhez tették vala hogy ők azok által az
Sido nemzetet gyözedelmet vehetnek. Ihol azt
mondgyak: Vt Isten lattyuk mi hogy az mi ellen-
segink

segink tegedet igaz Istent hatra hagyvan csak emberi tanátsban, erőben, hadi késületben helyezették bizodalnok: de igen örvendezünk azert anna mert lattjuk hogy nincsen erő hatalom te ellened. Annak azert hi incurvati sunt & ceciderunt: ök meg hanyotlottanak és el estenek, melyben az külső ezközben valo bizodalomnak végét jelentik. Mert abban valának segyent. Ez az hitötlenek felel valo örvendezesek.

T A N V S A G.

Micsoda vitajok és forfok azoknak, kik az V. Istent hatra hagyvan, megh maradafokat az külső ezközökben keresik és bizodalnok azokban helyheftetik: gyalazat segyen vallas és vesedelem. Miert? mert az külső megh maradásra néző ezközöknek csak addig vagyon haznok, meddig Istenben bizunk: De mi helyen Istentől semeinket az külső ezközökre kezdgyük fordítani, es nem annyisor kezd az Isten háyunkban forgani mint az emberi okos tanáts, erő, sokasag, millio Arany, fok nemzetekkel valo frigezés ottan az segyen valásra, gyalazatra es vesedelemre kezd haylani dol-

Oz

gunk

gunk, ilyen vitajok, az kik külső ezközökben. Istent hatra hágyvan, helyheztetik megh maradasokat. David ezen kívül bizonyította psal. 33. vers. 16. Nem szabadul meg az Kiraly az ő népének sokakfaga által, sem az erős nem szabadul meg az ő nagy ereje által. Megh csal az Lo az meg szabadulásban, és az ő sok ereje által senkit megh nem menthet. Mert csak addigh hasznosok az ezközök meddig Istenben bizunk. De mi helyen emezekre fordítjuk bizodalunkat, és meg maradasunkat azokban keressük, az erős Varnak, Várasnak temerdek el romolhatatlan kü falai olyanok lésnek, mint az meg ért füge. Nahum: cap. 3. vers. 12. Az friges népnek sokafaga, mint az nád fálak, kikre ha tamazkodol el romolnak, s-mégh tégedet sęrtnek meg Esa. 36. vers. 6. Az penz, az nagy kincs csak irritamenta omnium malorum, minden vesedelemre ingerli az embereket, az penzes ember præda: Nahum: 2. Mit hasznala Goliatnak az ő nagy erejében és fegyverében valo bizodalma David ellen? Annyit mint az faraz czepe az tűz ellen 1. Sam. 17. Micsoda vitajok hát azoknak, kik külső oltalmokra s-meg maradasokra, csak valami ezközökben biznak, im hallod? Miért még-is? Mert minden

minden valaki Istenen kívül valamiben helyhezte-
 ti bizodalmat meg maradafára, ottan el szakad I-
 stentől Léleekben, és Balvant imad. Bálvány az
 penz, ha meg maradafodra ő benne bizol: bálvány
 az emberi erő, hadi erős kezületi: Bálvány az sok
 nemzetfeggel valo frigezés, balvány az erős Vár,
 Varos, Bálvány az jó Lo: Ha bizol ezekben
 meg maradafodra, Istent hatra vetven, bálvánt i-
 matz, el szakattal Istentől, mint meg tetzik ez az
 Törvényből Exod. 20. Mondhatnad: hát ugyan
 meg kellé vetni az meg maradafra néző eszközet?
 Nem kell. Mert en itt nem haznát karhoztatom,
 hanem abbol valo bizodalmat. Davidis vay mely
 igen forgolodot abban hogy népe bülegyen: jó
 vitezi, erős Lovai, penze &c. De bezzeg sokkal
 különbben hogy sem az hitetlenek. Mert ezek I-
 stent hatra hagyvan, csak az sok Lovakra, famos
 seregekre, nepnek sokaságára néztenek. Davidis
 sereget kézit, ki visit: de jó tanacsot, boldogh elő-
 menetelt es gyözedelmet. Istentől kér buzgo kö-
 nyörgese által: Oda ajánlotta népét, erejét, taná-
 csat, igyekezetit, és egyedül csak Istentél vár. Így
 te-is élhetz az eszközökkel.

HAZ-

H A Z N A.

1. **M**EG tudhattyuk ebből: honnan, miből tapasztalhatod meg az kicsin-hitű felékény, puha, lagy Ábonyember természetű had viselő embert: Nincsen néki gondgya az Templomban való bent szolgálatra, segítésget, oltalom gondviselés és győzelem nyeresre, hogy elsőben Istennel lenne békés, hanem kapdos kétfelé: Tanacszkodik futkos, fámlallya penzet, népét, nézleli hadi szerzamat, s-azonban nem tudgya vébet hogy olyanokra néz, mint az Babylon Tornya az meg maradásra. Ez természetek az kiczin hütőknek, mert az nyereg kapaja, az Saroglya, az Galler allya, rakva vétekkal fegeny ember átkaval, s-az nem hadgya hogy Istenben bizhassék De eről többet nem bolok.

2. Azt is meg tudhattyuk az eszközknek, erős varaknak, Varosnak, hadi készületnek &c. Honnan fűgh sikere ereje az meg maradásra? Istentől az te bizodalmad által. Mert az te Istentéli bizodalmad öltözteti fel az eszközöket erővel, mint az David Istentéli bizodalma az ő parittyájának

nak követ, ellenség ölö hatalommal. Azert könyörög vala psal. 143. hogy az ő uyjait igazgassa az hadakozásban: Hadnaginak Tanácsit. Onnan nyerd ki te-is &c. De el hagyatatok लोक ezt az Lélek mondással &c.

2. Ellenbnn az hiveknek-is állapotokat meg jelenti az Anyaszentegyhaz. Mi az mi Vrunknak Istenünknek neverőle emlékezzünk meg. Mellyel azt jelentik hogy ugy néznek ők az külső ezközökre hogy mindeneknek felette az ő bizodalnokokat és remenségeket Istenben helyhezterik. Mert itt ez helyen az Isten neve ő magát jedzi az Isten az menyiben bizonyos nev általatta magat velünk megh ismertetni, az mint oda fellyeb erről bolottam. Azt mondgyuk azert: Lattyuk Vr Isten hogy az hitetlenek futkosnak, kébületek nagy és minden bizodalnokokat, csak az külső erőben helyheztertek: Demi te read nézünk egyedül, te benned remenlünk. Mert jól tudgyuk hogy megh nem bégyenülünk: Mert Surreximus erecti sumus. Szolnak ekkeppen az ő nagy hitöknék álhatatosságából: Még tovab vagy az mint remelnek: De megh-is azt mondgyak: Fel költünk noha mostan az poganyok-

114 nyoknak es az miellenfegineknek itileték érént el
estünk: de fel költünk, ök el esnek.

T A N V S A G.

Micsodalégyen viraga es gyümölcse az Istenbe-
li bizodalomnak avagy az Istennek nevéröl valo
emlekezetnek? Nem egyeb hanem az miért Isten-
ben biztunk, annak raytunk valo tökéletes el tel-
lyesedése, ugy hogy ha bizodal munkat vettyük I-
sten nevében oltalomért, oltalom adatik: ha fá-
badulasért, szabadulas: ha gyözedelemért, gyöze-
delem: ha meg maradásért, meg maradas. Miért?
mert: az Istenben reménlő (avagy bizo) embert
az irgalmassagh véski környül azt mondgya David
Pfal: 31. Az mellyért az Istennek irgalmassaga ol-
lyan gyümölcset terempt annak az Istenben bizot
embernek, az kit környül vót az miért Istenben bi-
zot. Bizik David az Istenben es az ő neveröl meg
emlekezik, hogy az Syrusok ellen gyözedelme le-
gyen: Nem csala megh: Mert ollyan gyözedel-
met nyere az mineműért bizot Istenben. Mert az
mint Pindarus mondgya vala, vincendi initium est
fiducia: Az gyözedelemnek kezdete az bizoda-
lom.

lom. Heb: 11. Sancti perfidem devincerunt regna.
 Miért bizolte Noé Istenben az vizeknek tetején?
 Hogy még valaha az szárazra szállhaz. Megh nyered
 azt az te Istenbeli bizodalmadnak gyümölcsét.
 Mely bölcsen bol és nagy tellyes bizodalombol
 David Goliatnak: Ego venio ad te nomine Domini exerci-
 tuum Dei agminum Israel quibus exprobraſti. & dabit te Domi-
 nus in manum meam &c. Meg nyere 1. Sam. 16. Mert fi-
 ducia in Domino inexpugnabilis est fidelium mu-
 rus? Az Vrban valo bizodalom győzhetetlen kö-
 falok az hiveknek.

H A Z N A:

MEly boldog ember az, az ki az külső eszkö-
 zökön úgy kapdos hogy az ő Istenbéli bizo-
 dalom azt ezerképpen meg előzze? Oly boldogh
 hogy minden erőtelen eszköze erőffelében néki meg
 maradafara. Nohat mijs minden mi meg borulá-
 sokban nézzünk Istenre, reméllyünk remenség fe-
 let, meg nem segyenülünk. Nezzünk az Isten ne-
 vére az mely erős vár. Nézzünk az ő igiretire, mely
 meg csalhatatlan igazságh, úgy tellyesedik raycunk
 az miért Istenben bizunk. Bezzegh feddendők az

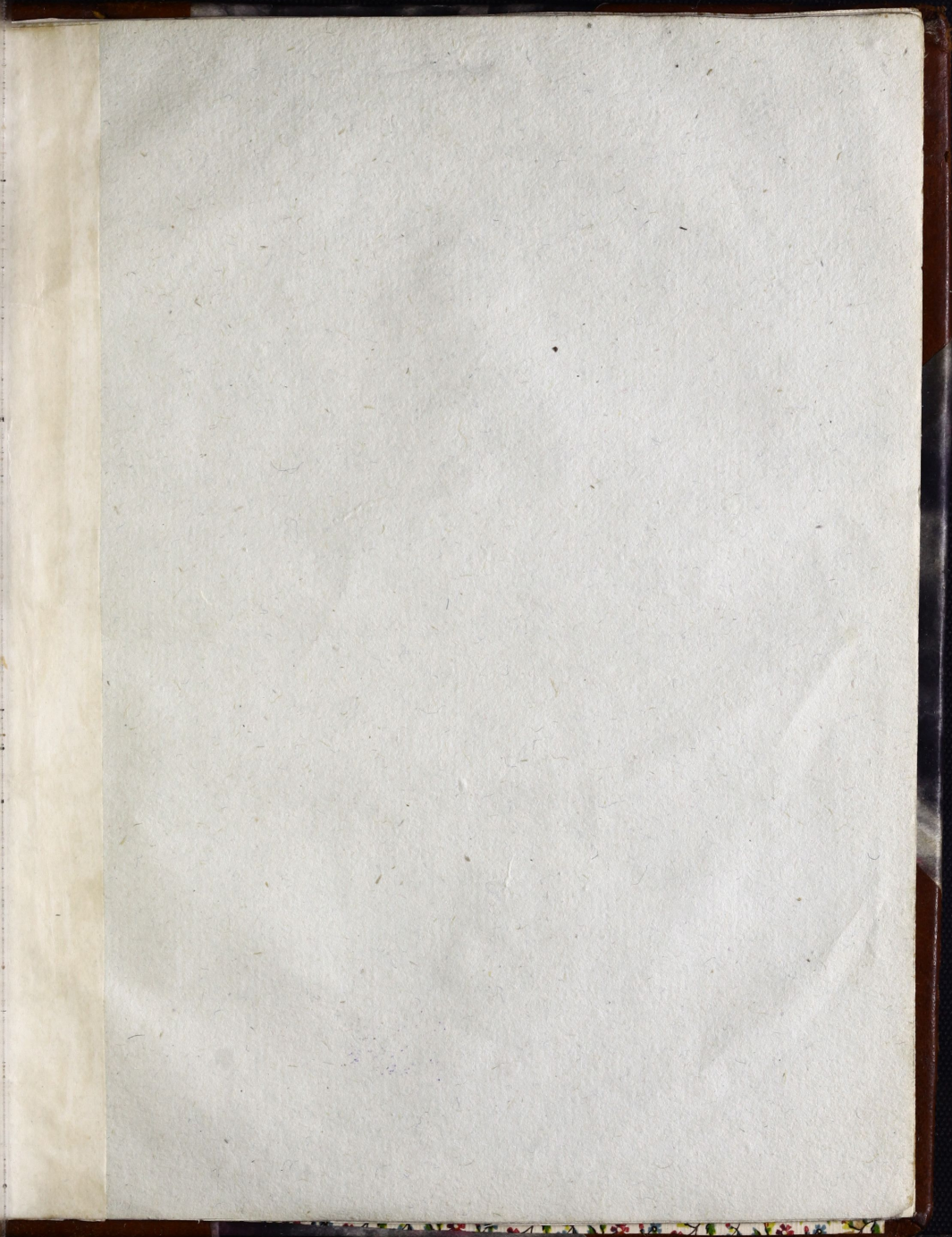
emberben bizok, sőt *maldictus qui confidit in homine Ier.*
 17. *Nempe rejecto Deo.*

3. Könyörgesen summalya bé és ugyan azt hozza elő az mit oda fellyeb monda imátlagában csak ezzel uyittya: *Rex ille exaudiat nos*, ki nem az David. Mert lam ő érette vagy on ez könyörgés, de az Vr Christus, ki azt fogatta hogy az holot ketten, harman az ő neveben egyben gyülünk, ott lében jelen közöttünk *Matth. 18.* Es ki arra esküt hogy valamit kerendünk az ő neveben az ő bent Attyatul meg adgya minékünk *Ioan. 16.* Es ki az ő közbenjárásának tísti berint b. Attya előtt dolgunkat forgattya, az hitben tantorogni nem hagy, kinek bent

Attyával és bent Lélekkal egyetemben. Adafsek tístesség dicsősség matul fogván
 mind örökké Amen.

F I N I S.

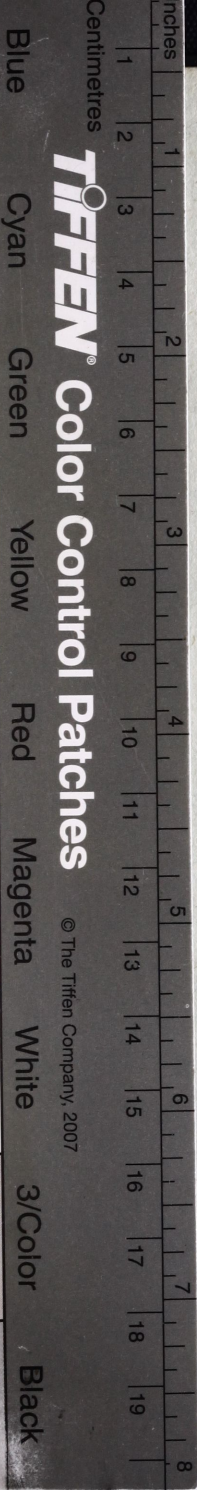
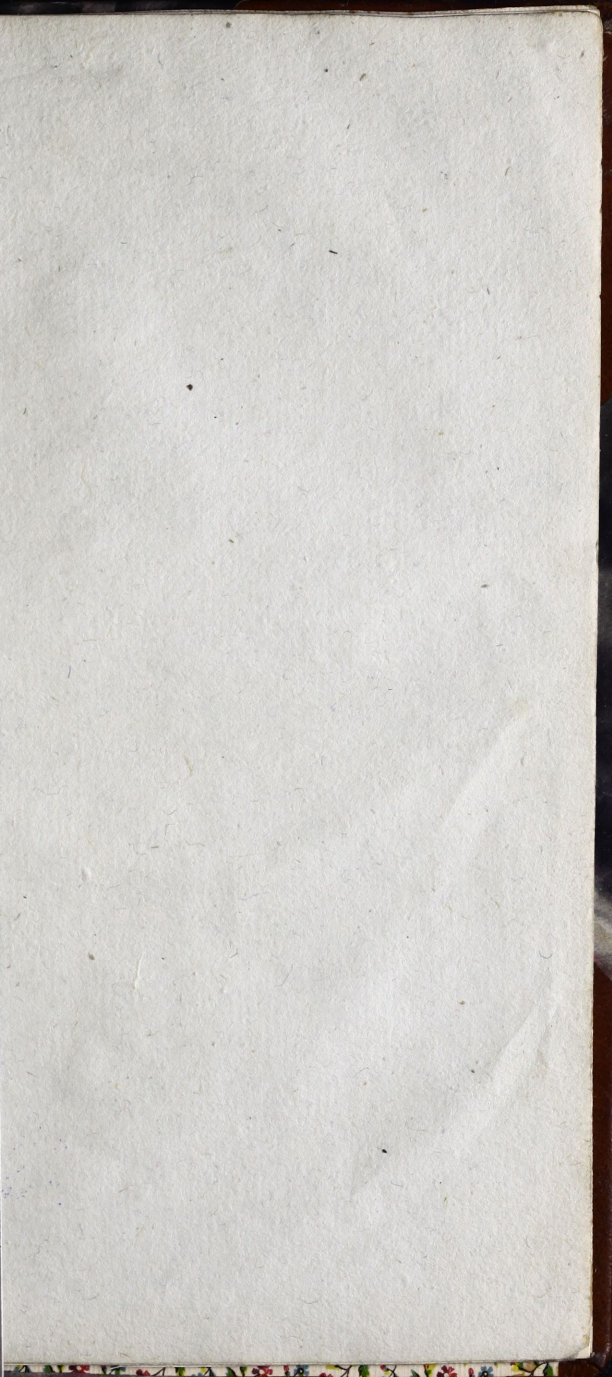
emberben bizok, sőt *maldictus qui confidit in homine Ier.*
17. Nempe rejecto Deo.

3. Könyörgesen summalya bé és ugyan azt hozza elő az mit oda fellyeb monda imatlagában csak ezzel uyittya: *Rex ille exaudiat nos*, ki nem az David. Mert lam ő érette vagy on ez könyörgés, de az Vr Christus, ki azt fogatta hogy az holot ketten, harman az ő neveben egyben gyűlünk, ott lében jelen közöttünk *Matth. 18.* Es ki arra esküt hogy valamit kerendünk az ő neveben az ő fent Attyatul meg adgya minékünk *Ioan. 16.* Es ki az ő közbenjárásanak tísti berint s. Attya előtt dolgunkat forgattya, az hitben tantorogni nem hagy, kinek fent

Attyával és fent Lélekkal egyetemben. Adafek tístessleg dicsősség matul fogván
 mind örökké Amen.

F I N I S.

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Centimetres

Inches

